

**VERSLAG VAN DE OPENBARE VERGADERING VAN DE GEMEENTE DORDRECHT -
DORDTSE DINSDAG D.D. 11 FEBRUARI 2025**

Vergaderzaal 5

**1. Vaststellen Visie aanpak (burger)participatie en de voorgestelde werkwijze
voor het vervolg – Raadsvoorstel**

Voorzitter: De heer Groenewege

Raadsgriffier: De heer Den Boer

Verslag: NotuBiz

Aanwezig:

Dhr. Van Dam Timmers (CDA)

Dhr. De Feijter (ChristenUnie/SGP)

Dhr. Gündogdu (Op Ons Eiland)

Dhr. Hartmeijer (SP)

Dhr. Kuhlmann (VVD)

Dhr. Van der Meer (GroenLinks)

Dhr. Van Pelt (Forum voor Democratie)

Dhr. Safranti (DENK)

Dhr. Schalken-den Hartog (Beter voor Dordt)

Dhr. Tutupoly (Op Ons Eiland)

Portefeuillehouder: wethouder T. de Jonge

Ambtelijke ondersteuning: mevr. Breedveld

De voorzitter: Iedereen zit al, maar die bel moet toch ingedrukt worden. Welkom, kijkers thuis, toeschouwer, enkelvoud, wethouder De Jonge, ambtelijke ondersteuning, mevrouw Breedveld, en raads- en commissieleden. Ik constateer dat we quorum hebben en dat we door kunnen met deze oordeelsvormende vergadering. En voor het verslag vraag ik de raads- en commissieleden zich kort voor te stellen. En laten we dan eens leuk aan die kant van die rij beginnen.

De heer Van Pelt: Dank u wel. Dirk van Pelt, Forum voor Democratie.

De heer Van Dam Timmers: Jan van Dam Timmers, CDA Dordrecht.

De heer De Feijter: Bart de Feijter, ChristenUnie/SGP.

De heer Schalken-den Hartog: David Schalken, Beter voor Dordt.

De heer Kuhlmann: Alexander Kuhlmann, Dordtse VVD.

De heer Safranti: Mehmet Safranti, de vader van een jarige vandaag, DENK Dordrecht. Dank.

De heer Hartmeijer: Raymond Hartmeijer, SP.

De heer Den Boer: Mark den Boer, commissiegriffier.

Mevrouw De Jonge: Tanja de Jonge, wethouder.

Mevrouw Breedveld: Martine Breedveld, ik ben programmamanager voor de opgave participatie.

De heer Van der Meer: Frans-Bauke Van der Meer, GroenLinks.

De heer Tutupoly: Gersom Tutupoly, Op Ons Eiland.

De heer Gündogdu: Aydin Gündogdu, Op Ons Eiland.

De voorzitter: En ik ben Pieter Groenewege. En ik ben vandaag uw voorzitter. Wie voert namens Op Ons Eiland het woord, als ik vragen mag? De heer Gündogdu. We hebben het vandaag over de visie op burgerparticipatie. Dit is geagendeerd door de VVD, met steun van tien andere fracties. En de VVD heeft de volgende politieke vraag op de agenda gezet. In hoeverre is het wenselijk leerprogramma's over participatie voor inwoners en raadsleden te starten? Daarnaast is er een politieke vraag geagendeerd door Gewoon Dordt. Kunnen wij ons vinden in het instellen van een raads werkgroep? Samengevat, leerprogramma's en raads werkgroep. En ik ken u een beetje. Ik weet de verleiding om oeverloos door te emmeren over allerlei onderwerpen die niet op de agenda staan of die niet te maken hebben met die politieke vragen. Maar laten we eens proberen om dat niet te doen en ons te beperken tot deze twee onderwerpen, leerprogramma's en de raads werkgroep. En dat geldt zowel voor de commissie als voor de wethouder. Dan zie ik de heer Hartmeijer.

De heer Hartmeijer: Even voor de orde. Dat is een goed voorstel, maar wat als er tijd over is? Wat doen we dan? Kunnen we dan nog iets meer gewicht geven aan deze vergadering?

De voorzitter: Ik weet niet of het meer gewicht oplevert als u allerlei andere onderwerpen erbij sleept of minder.

De heer Hartmeijer: Over hetzelfde onderwerp, maar dan niet sec over de politieke vragen.

De voorzitter: En wat zou u willen aansnijden dan?

De heer Hartmeijer: Een kritische noot over het hele visiedocument eigenlijk.

De voorzitter: Dan denk ik dat ik de commissie moet rondkijken of daar ruimte voor is. Zullen we dat doen aan het eind, na de discussie over de politieke vragen? Check. Dan wil ik eerst even kijken wie er het woord wil voeren op dit onderwerp. De VVD krijgt eerst het woord. Maar ik vind het ook wel goed om even te kijken wie allemaal het woord wenst. CDA, CU/SGP, SP, Op Ons Eiland, GroenLinks. Heb ik dan iemand gemist?

Beter voor Dordt. Achteraan. DENK. En als iemand zich nog bedenkt, daar is ook ruimte voor. Maar gezien het agenderingsverzoek denk ik dat het gepast is om de heer Kuhlmann van de VVD als eerste het woord te geven. De heer Kuhlmann.

De heer Kuhlmann: Dank u wel, voorzitter. In het raadsvoorstel, en in de visie die met dit raadsvoorstel wordt beoogd vast te stellen, staan best een aantal zaken. Er zijn 2 punten die bij ons wat wenkbrauwen deden fronsen. En dat is heel specifiek dat er wordt voorgesteld om te starten met een leerprogramma voor inwoners. Daar ben ik even benieuwd naar. En wellicht dat er ook in deze sessie ruimte is om daar wat meer context bij te geven. Zo sec, zoals dat er staat, dachten wij, als inwoners alleen maar succesvol aan participatie of inspraak kunnen deelnemen nadat ze een leerprogramma hebben gevolgd, dan slaan we de plank mis. En op een soortgelijke manier waren we ook wel wat benieuwd naar wat er staat over een vanuit het college geïnitieerd leerprogramma voor raadsleden. Ook daar denken we, dat is misschien een wat gekke constructie, omdat raadsleden een mandaat hebben van de kiezer. En voor raadsleden geldt natuurlijk, luisteren naar inwoners is onze corebusiness. En is het dan zo passend als het college of vanuit de ambtelijke organisatie een cursus wordt gegeven aan raadsleden over participatie. Misschien is het anders bedoeld. Op zichzelf een gesprek tussen raadsleden, waarbij je met elkaar verkennt, hoe ga je om met participatie? Even heel extreem gezegd, natuurlijk aan de ene kant kun je zeggen, wat eruit rolt, dat gaan we hoe dan ook als bevel van de participerende sowieso 100 procent uitvoeren. Natuurlijk aan de andere kant van het spectrum kun je ook zeggen, maakt niet uit wat eruit rolt, wij gaan gewoon sowieso ons eigen ding doen. En daar zitten natuurlijk allerlei smaken tussen. Daar kun je natuurlijk wel van gedachten over wisselen, maar dat is naar mijn idee iets anders dan een leerprogramma voor raadsleden, zoals dat nu staat geformuleerd in het raadsvoorstel.

De voorzitter: Een interruptie van de heer Schalken van Beter voor Dordt.

De heer Schalken-den Hartog: Voorzitter, dank u wel. Richting de heer Kuhlmann van de VVD, ben ik vooral benieuwd naar wat de VVD echt zelf vindt? Gaat de VVD voorstellen om deze punten uit het voorstel te halen, of wat beoogt de VVD met wat ze nu aangeven in deze bijdrage?

De voorzitter: De heer Kuhlmann.

De heer Kuhlmann: Ik wil niet op de zaken vooruitlopen. Toen we naar het raadsvoorstel keken, was dit iets waarvan we dachten, dit is iets, wat ik zei, wat bij ons de wenkbrauwen doet fronsen. En vandaar dat we daar graag het gesprek over willen aangaan.

De heer Schalken-den Hartog: Voorzitter.

De voorzitter: Een vervolgvraag, de heer Schalken.

De heer Schalken-den Hartog: Bij interruptie, we zitten hier in een oordeelsvormende vergadering. En volgens mij wordt u nu gevraagd zich uit te spreken over het voorstel en niet nu een inventarisatierondje te doen hoe de andere partijen in dit voorstel zitten. En niet dat ik het met u oneens ben, maar meer een procesvoorstel.

De voorzitter: De heer Kuhlmann.

De heer Kuhlmann: Als u echt vraagt, wat is de politieke conclusie die we daar dan aan verbinden, in alle eerlijkheid, op dit moment kan ik dat nog niet zo heel keihard zeggen. Het is natuurlijk wel een punt wat bij ons vragen oproept. Laat ik die dan iets scherper zeggen, wat bij ons zorgen oproept. Maar goed, zo'n sessie als vandaag is natuurlijk juist bedoeld om daar met elkaar over van gedachten te wisselen. En ik ben ook benieuwd natuurlijk vanzelfsprekend naar de inbreng vanuit het college zo dadelijk.

De voorzitter: De heer Van der Meer, GroenLinks, met een interruptie.

De heer Van der Meer: Dank u wel. Ik ben het met de heer Kuhlmann eens dat we hier zitten om een mening te vormen en die hoeven we nog niet per se op voorhand te hebben. Ik heb een vraag aan de heer Kuhlmann. Hij heeft wat kritiek op het idee van een cursus. Kan ik me bij het woord wel voorstellen. Maar hoe kijkt hij aan tegen het volgende? Er zullen veel mensen in de stad zijn die denken, ik wilde dat het college of dat de raad eens naar mij luisterde, maar niet zo goed weten hoe ze dat moeten doen en daar geen handen en voeten aan kunnen geven. Als je een aanbod zou kunnen doen aan die mensen om daar een training, een oefening of wat dan ook in te doen, zou dat kunnen helpen. Als we participatie serieus nemen, betekent dat ook iets voor onze rol als raadsleden. Die zal op onderdelen anders ingevuld moeten worden. Ook wij moeten misschien op onderdelen anders met burgers communiceren. Ik kan me voorstellen dat op een gegeven moment sommige raadsleden, ik ben het er op zich wel mee eens dat de heer Kuhlmann al heel ver gevorderd is, maar misschien hebben anderen behoefte om daar toch enige ondersteuning mee te krijgen. En dan staat een ...

De voorzitter: En uw vraag aan de heer Kuhlmann is?

De heer Van der Meer: Hoe kijkt u daartegenaan?

De voorzitter: De heer Kuhlmann.

De heer Kuhlmann: Ik ben even aan het verwerken, de vragen. Ik denk dat het in de eerste plaats goed is als er gewoon op de website van de gemeente duidelijk te vinden is ... Sowieso bij elk plan natuurlijk. Waar het gaat om ... Vaak wanneer er iets ingrijpt, er zijn werkzaamheden in je straat, herinrichting, er verandert wat rondom het parkeren of er komt opvang voor een bepaalde groep bij je in de buurt, dat is natuurlijk een moment voor veel inwoners waarbij je zegt, hier vind ik wat van en ik ga naar een bijeenkomst die er wordt georganiseerd. En in beginsel denk ik daarbij dat het zo hoort te zijn dat we dat zo moeten organiseren dat iedereen daar, zonder dat je daar een leerprogramma voor hebt gevolgd, dat je dat goed kan doen. Tegelijkertijd zijn er ook natuurlijk groepen die ... We kennen ze misschien allemaal wel.

Je hebt mensen die heel goed hier de raad weten te vinden. Ik zou bijna zeggen, de beroepsinsprekers. Of we voor hen een heel programma moeten optuigen, denk ik eerlijk gezegd ook niet. Zeker in het oog van de financiële dingen die we hebben. Dat er ook op een makkelijke manier vindbaar is, hoe werkt het en hoe kun je een burgerinitiatief nemen? Ik heb het idee dat die informatie al redelijk goed op de website staat, maar als er verbeterpunten zijn, dat is natuurlijk altijd goed. Maar de vraag zat een beetje gewoon ... Wij waren getriggerd door specifiek de term, een leerprogramma voor inwoners en een leerprogramma voor raadsleden.

De voorzitter: Was u klaar met uw betoog?

De heer Kuhlmann: Ja, voorzitter, de woordvoering is klaar. Dank u.

De voorzitter: U bedankt. Dan zijn we bij de heer Van Timmers van het CDA.

De heer Van Dam Timmers: Dank, voorzitter. De vraag is natuurlijk gesteld om in te gaan op de twee politieke vragen rondom dit voorstel, de aanpak burgerparticipatie. Op zich vinden wij het stuk positief om na te denken, hoe kun je inwoners op een goede manier betrekken bij de besluitvorming? En wat zijn ook werkvormen die daarin werken? Zoals de praatplaat die daar dan in staat. En de eerste politieke vraag gaat over een leerprogramma, waarvan ik de inhoud eigenlijk niet ken. Dat vind ik lastig om eigenlijk te beoordelen wat erin staat. Kijk, als het leerprogramma inhoudt dat raadsleden ... Of ik bedoel, dat raadsleden de praatplaat krijgen en daarover na kunnen denken. Of dat inwoners die van tevoren krijgen als ze een sessie hebben. Dan denk ik dat het een heel goed idee is. Om een uitgebreid scholingsprogramma te gaan bedenken, denk ik dat niet zo doelmatig is en dat we dat, zeker ook in economische wat moeizame tijden voor de gemeente, niet per se moeten doen. Ik denk dat die informatie breed beschikbaar moet zijn en dat het aan ons als raadsleden is om ook de participatie met inwoners aan te gaan. En ik denk dat de heer Kuhlmann dat ook opmerkte, dat dat onze corebusiness is. En dan kom je eigenlijk wel tot de voorlopige conclusie dat de wenselijkheid van een leerprogramma, dat is voor ons niet heel duidelijk of dat heel wenselijk is, omdat het ook niet duidelijk is wat daarmee precies beoogd wordt. En als dat niet duidelijk is, dan zijn wij in ieder geval geneigd om daar niet heel erg voor te zijn. Dan het tweede punt, het instellen van raadswerkgroepen, is een tweede politieke vraag. A priori zijn we eigenlijk nooit heel erg voorstander van raadswerkgroepen. Daar hebben we commissievergaderingen voor, in onze politieke opvatting. Vooralsnog zie ik daar niet de directe meerwaarde van in en ken ik ook niet het fenomeen raadswerkgroep binnen onze verordening per se, hoe we dat nu toepassen. In eerste instantie denk ik, op zich hebben wij commissievergaderingen, daar zouden we dit in moeten kunnen organiseren. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel. Wat in dit licht misschien goed is om te melden, is dat er een beantwoording van een technische vraag bij de stukken zit, waarin nader wordt ingegaan op het beoogd nut van die raadswerkgroep. De heer De Feijter, ChristenUnie/SGP.

De heer De Feijter: Dank u, voorzitter. Ik zal allereerst eventjes ook ingaan op de politieke vraag. En ik had nog een paar slotopmerkingen over het stuk zelf. Maar allereerst over de leerprogramma's. Zoals al eerder is gezegd, er staat eigenlijk in het voorstel zelf nog niet zo heel veel over de inhoud van de leerprogramma's. Dat maakt het wat lastig om daar echt een oordeel over te vellen. We zien er op zich wel een kans in om betrouwbaar en toegankelijk bestuur hiermee te bevorderen, maar dan moet het wel voldoen aan een aantal voorwaarden. Allereerst kwam terug uit de enquêtes natuurlijk dat inwoners ook behoefte hebben aan duidelijkheid, begrijpen hoe processen binnen de gemeente tot stand komen. We denken dat daar echt wel iets te winnen is, als inwoners gewoon handvatten krijgen hoe ze effectief hun stem kunnen laten horen en weten wat hun rechten zijn. Dat zien wij in die zin dan niet zozeer als een vorm van betutteling, maar meer als een vorm van een overheid die dienstbaar is aan de burger in plaats van belerend. Daarnaast in het kader van de nieuwe wet- en regelgeving lijkt het ons op zich niet heel gek om als raadsleden en commissieleden ook te leren over wat er allemaal mogelijk is, hoe je goed en zorgvuldig zo'n participatietraject doorloopt. Je bent uiteindelijk nooit uitgeleerd. En tot slot lijkt het ons ook wel een kans om met samenkomsten, met leerprogramma's dan tot een gedeelde taal en structuur te komen. Want we zien dat het daar toch eigenlijk wel vaak op misloopt, dat je het een zegt als gemeente en dat dat een bepaalde verwachting oproept bij inwoners die dan toch niet helemaal lijkt te matchen. Die verwachtingen is wel een belangrijke. En om daarin een gedeelde taal en structuur te krijgen, dat lijkt ons wel een belangrijke voorwaarde.

De heer Safranti: Voorzitter.

De voorzitter: Een interruptie van de heer Safranti van DENK.

De heer Safranti: Dank u wel. Het is eigenlijk meer een verhelderende vraag, in dit geval, als dat mag, voorzitter? Ik vind het een heel goed punt trouwens wat u nu aankaart. Kunt u dat wat verder uitleggen, het laatste wat u aangaf?

De voorzitter: Wat bedoelt u precies?

De heer De Feijter: Ik denk dat ik hem begrijp. Over de gedeelde taal en structuur heeft de heer Safranti van DENK het over.

De voorzitter: De heer De Feijter.

De heer De Feijter: Ik denk in die zin een voorbeeld is dan een van de punten die ik ook nog wilde maken ten aanzien van een van de stukken, de praatplaat die erbij was gegeven. Op de achterkant van de praatplaat staan 4 verschillende participatieniveaus. En eigenlijk bijvoorbeeld participatieniveau 2 en 3, raadplegen en adviseren, zelfs als je alle uitleg erbij leest, is het niet helemaal duidelijk wat het verschil tussen die 2 is. Waarom een inwoner raadplegen als je niets met dat advies gaat doen. En waar zit die grens precies? Ik denk, dat zou misschien ook nog een mogelijkheid zijn voor ambtelijk om dit te onderzoeken, zou het niet een idee zijn om terug te gaan naar 3 participatieniveaus? Om het gewoon te versimpelen in die zin.

En niet zozeer omdat ik denk dat inwoners niks begrijpen, maar meer omdat ik zelf al zoiets had van, wat is eigenlijk het verschil? Die gedeelde taal en structuur, dat je met het ene woord een verwachting oproept en dat dat dan wel die verwachting ook uit moet komen, omdat je anders elkaar misloopt.

De voorzitter: Een vervolgvraag van de heer Safranti.

De heer Safranti: Geen vervolgvraag. Ik wilde hem alleen bedanken, want ik zat ook met dat dilemma. Ik vond het fijn dat u daarover begon, mijnheer De Feijter dan. En ik ben alleen blij met de uitleg die ik heb gekregen.

De heer De Feijter: Die kan de heer De Feijter in zijn zak steken. De heer De Feijter.

De heer De Feijter: Dan nog een laatste punt ten aanzien van de leerprogramma's dan, is dat we uiteindelijk ook wel willen waken voor onnodige bureaucratische opsmuk. Die punten die ik net meegaf, die zie ik wel echt als belangrijke kansen ook. Maar dat moet er dan wel in terugkomen. De raads werkgroep, daarvan denken we op zich dat het waardevol kan zijn, ook bij het formuleren van de nieuwe participatieverordening die erbij komt, zodat die ook werkbaar is voor inwoners en de gemeenteraad. En wellicht is het dan ook zinvol, gehorende ook het gesprek wat we nu hebben, om de implementatie van een leerprogramma te laten begeleiden door deze raads werkgroep. En collega Robert de Heer had zich al via de agenderingstoel opgegeven. Op zich steunen we beide voorstellen, in die zin, waar de twee politieke vragen op slaan, mits deze wel een concrete bijdrage leveren aan een gemeente waarin inwoners zich gehoord en serieus genomen voelen. Nog een slotopmerking dan. Even kijken hoor. Ik had eigenlijk al het punt genoemd over de praatplaat, over het adviseren en het raadplegen. En daarnaast, wat betreft het expertisecentrum en het leerprogramma ook, als we gaan investeren in kennis uiteindelijk, of dat bij raadsleden is of bij inwoners of bij ambtenaren, hoe borgen we dan als gemeente dat die kennis duurzaam bij de gemeente blijft? Ik bedoel, raadsleden gaan weg, ambtenaren gaan weg. En uiteindelijk wil je, als je investeert in kennis, die kennis ook behouden. Dat nog even als slotopmerking.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Schalken-den Hartog, Beter voor Dordt.

De heer Schalken-den Hartog: Voorzitter, dank u wel. Om het inderdaad ook te beperken tot de politieke vragen, als eerste met betrekking tot het leerprogramma. Het een leerprogramma noemen, vonden we eigenlijk wel een beetje een groot begrip. Wij zouden veel liever zien dat per participatieproces gewoon wordt gekeken wat een passende ondersteuning is met betrekking hoe dat participatieproces dan verloopt, zowel richting de participanten als richting de raad, het college of de ambtelijke organisatie. Want dat kan ook een onderdeel zijn. Eigenlijk meer zo. En zoals het nu staat, leerprogramma, maakt het het ook wel weer erg groot. En wij zouden dat liever wat praktischer en concreter gewoon per participatietraject zien. En met betrekking tot de raads werkgroep, ook wat Beter voor Dordt betreft dat vooral praktisch zien. Per participatieproject gewoon kijken. Want ook per participatieproject, als het nu gaat op het gebied van de fysieke leefomgeving of op het gebied van financiën, heb je een andere insteek en andere mensen die aan tafel zitten.

Ik zou dan juist op een praktische manier ook op diezelfde manier zo'n raads werkgroep als ondersteuning en begeleiding aan de voorkant wellicht instellen. Dat was hij.

De voorzitter: Een interruptie van de heer Hartmeijer, SP.

De heer Hartmeijer: Dank, voorzitter. Een vraag aan de heer Schalken. Hij zegt, we moeten gewoon per onderwerp eigenlijk kijken wat de beste participatie is, hoe we dat aanvliegen. Maar dat doen we op dit moment toch al? Zegt hij dan gewoon, dat leerprogramma voegt eigenlijk voor ons gevoel niet zo heel veel toe?

De voorzitter: De heer Schalken.

De heer Schalken-den Hartog: Omdat ik weinig beeld kreeg in de uitleg van het leerprogramma, zou ik het invullen van het leerprogramma vooral zo zien dat dat praktisch is en per participatietraject het een soort passend ondersteuningsprogramma hebben om het proces goed te laten verlopen.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Hartmeijer, SP. Excuus. Nog een interruptie voor de heer Schalken van de heer Van der Meer, GroenLinks.

De heer Van der Meer: Een vraag aan de heer Schalken. Want ik had de indruk dat hij bij het verhaal over de werkgroep suggereerde dat voor elk participatietraject er een raads werkgroep gevormd moet worden. Was dat uw bedoeling? Want het voorstel is volgens mij om over die Participatienota een werkgroep te maken die daarover gaat nadenken. Dat is een ander niveau.

De voorzitter: De heer Schalken.

De heer Schalken-den Hartog: Dank u wel. Wij hebben hem vooral zo gelezen dat het wat ons betreft vooral wenselijk is om ook per participatieproject te kijken wat een slimme ondersteuning ook vanuit de kant van de raad is, dan dat je nu een grote participatiewerkgroep voor de Participatienota instelt. We zouden dat graag veel praktischer zien, omdat je dan ook de mensen aan tafel hebt die de affiniteit met het onderwerp hebben en die betrokken zijn op het onderwerp.

De voorzitter: De heer Hartmeijer, SP.

De heer Hartmeijer: Dank, voorzitter. Enigszins gehandicapt, want wij konden niet bij alle beeldvormende sessies aanwezig zijn. Maar toch politieke vraag één over het leerprogramma.

De voorzitter: Er is geen beeldvormende sessie geweest hierover.

De heer Hartmeijer: Langer geleden. Over vraag één had ik een beetje hetzelfde als collega Van Dam Timmers. Het is nu nog onvoldoende duidelijk hoe dat er precies uit gaat zien. Is het fysiek of digitaal of een mix daarvan? Wat is precies de omvang, de kosten? Maar de onduidelijkheid heeft onder andere te maken met vraag twee, omdat de voorgestelde raads werkgroep daar dan mede over mag gaan nadenken.

Want we lezen dat we dan bijvoorbeeld een keer een sessie in gaan plannen, waar we participatietrajecten uit het verleden gaan behandelen. En dat een groepje raadsleden dan mee kan doen in zo'n voorbereiding en hoe zo'n leerprogramma er dan bijvoorbeeld eventueel uit kan zien. Daar heb ik in de basis niet zo heel veel moeite mee. Het woord werkgroep maakt het dan wellicht iets groter dan het is. Dat over de politieke vragen. En dan heb ik nog wat over het stuk zelf. Maar ik hou me natuurlijk aan de orde van het debat. Dat komt misschien straks. Dank u wel.

De voorzitter: Laten we die even vasthouden. Mijnheer Gündogdu, Op Ons Eiland.

De heer Gündogdu: Voorzitter, dank u wel. Om te beginnen wil ik het college en de ambtelijke organisatie enorm bedanken, want ik denk dat ik voor menigeen spreek als ... Dit document, dat we er al heel lang op zitten te wachten en met spanning. En nu ligt er een document. Eerste oordeel is, het is een mooi, leesbaar document, mooie visie. En hoe de uitwerking straks zijn weerslag gaat krijgen in de stad, dat moeten we nog allemaal even zien. Over het leerprogramma, voorzitter. Op zich, wij staan daar niet onwelwillend tegenover, maar wel even een aantal kritische kanttekeningen, in die zin. Kijk, als we het hebben over participatie, dan heeft iedereen zo zijn eigen mening daarover. We zien ook die praatpaal, diverse vormen van participatie. En een van de vertrekpunten was ook dat veel van onze inwoners hebben het idee, en dat is niet alleen maar in het Dordtse, maar landelijk, dat er vanuit politici niet wordt geluisterd naar de inwoners. Wij pogen met deze manier van werken daar ruchtbaarheid aan te geven. Zij het zo dat in zo'n leerprogramma echt wel heel duidelijk naar voren moet komen, wat is participatie en wat verwacht u onder participatie? Ook een wedervraag naar onze inwoners. Want het kan ook net zo goed zijn dat er zulke tegenstellingen zijn, mijnheer Schalken gaf dat aan, in een straat of in een gebied, dat je natuurlijk wel participatie kunt organiseren, maar dat je op een gegeven moment zoveel tegenstellingen organiseert dat de veiligheid, het woonklimaat daar enorm onder gaat leiden. Ik heb zelf ooit eens een keertje een sessie meegemaakt, dat heette dan Deep Democracy, waarbij je met mensen, die tegenstellingen hebben over een bepaald onderwerp, wel nader tot elkaar kunt komen. Ik zou zeggen, in zo'n leerprogramma zou dat bij uitstek bijvoorbeeld iets zijn om daar met die inwoners of de betrokkenen ook het gesprek te voeren. Maar juist ook voor ons raadsleden, ik denk dat iedereen hier aan tafel wel een idee heeft hoe ver participatie of inspraak zou moeten gaan. Voorzitter, vervolgens over de werkgroep. Ik heb gezien dat een aantal mensen willen deelnemen aan een werkgroep, aantal collega's. Geen probleem, wat ons betreft. Maar het is niet noodzaak om te zeggen, er zou een werk moeten komen. Maar laten we even in het midden. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Van der Meer, GroenLinks.

De heer Van der Meer: Dank u wel, voorzitter. Over de vraag van het scholingsprogramma, laat ik het maar even zo noemen, is al een hoop gezegd. Ik denk dat dat ook iets met framing te maken heeft. Ik voel inderdaad heel veel meer voor de term ondersteuning, waar die nodig is. En dat kan inderdaad vorm- en situatieafhankelijk gestalte krijgen. Wat mij betreft zowel ondersteuning voor, hoe heet het, burgers als voor raadsleden. En daarmee kom ik ook op het tweede idee.

Want ik denk dat zo'n werkgroep best een heel goed idee kan zijn om een discussie in de raad voor te bereiden over hoe we die participatie vorm willen geven, welke vormen we willen onderscheiden, wat daar voor haken en ogen aan zitten en wat dat voor ons functioneren als raadsleden en als raad betekent. Daar zitten een hoop haken en ogen aan, waar we bij stil moeten staan voordat je echt goed concreet vorm kunt geven aan allerlei participatievormen, waar je ook de handreiking mee maakt naar de burgers toe van, wij gaan met u in gesprek en we doen daar iets mee. Maar ook de uitnodiging aan de burgers, want ik denk dat dat ook een heel belangrijk punt is. We doen participatie niet alleen maar om de burgers te appreciëren, maar ook omdat we die burgers hartstikke hard nodig hebben om onze doelen te realiseren. En we moeten ze meekrijgen en mee laten werken. Hoe doe je dat? Dat is in deze tijd best heel lastig. En ik denk dat het een heel goed idee is dat een clubje daar met ambtenaren en de wethouder goed over nadenkt en vervolgens natuurlijk in de raad terugkomt, want dat zou wel een voorwaarde zijn die ik daaraan wil koppelen.

De voorzitter: Een interruptie van de heer Gündogdu, Op Ons Eiland.

De heer Gündogdu: Voorzitter, dank u wel. Een interessant punt wat mijnheer Van der Meer aanstipt. En hij geeft aan, ook de rol van de raad of raadsleden, zoals ik het heb begrepen, mijnheer Van der Meer, dat wordt ook anders, gezien de participatie die wij gaan vormgeven. Heb ik dat goed begrepen? Eerste vraag. En het tweede zou zijn, wat zou dan anders worden?

De voorzitter: De heer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Ik denk dat als je zegt, we willen participatie serieus nemen en daar iets mee doen, dat betekent natuurlijk niet dat je als gemeenteraad de volledige verantwoordelijkheid bij de burgers legt en doet wat er geroepen wordt in een referendum of in een burgerraad. Dat zijn nog twee heel verschillende vormen of nog weer iets anders. Maar aan de andere kant betekent het wel dat je moet zeggen, we stellen ... Of kan het betekenen dat we zeggen, we stellen een aantal randcondities. Ik noem maar een dwarsstraat, er moet zoveel groen en zoveel parkeerplaatsen in de wijk komen. Maar waar die komen, daar laten we ons in hoge mate leiden tot waar burgers in onderling overleg toekomen. Ik noem maar iets. Dat zou kunnen. Maar dat betekent iets voor waarvan wij vinden, daar moeten wij als raad over beslissen. In elk geval over de randvoorwaarden en de kaderstelling, denk ik. En wat willen wij aan burgers en betrokkenen overlaten? Dat kan iets betekenen, dat wij, laat maar zeggen, bepaalde initiatieven niet al te concreet invullen. Niet zo concreet als we dat nu soms doen. En misschien wel iets meer openlaten. Maar dat is voor discussie. Ik bedoel, ik schets maar een beetje welke kant je op kunt denken. Maar dat dat iets kan betekenen voor onze rol, dat lijkt mij duidelijk.

De voorzitter: Dank u wel. Een vraag van de heer Van Dam Timmers, CDA.

De heer Van Dam Timmers: Voorzitter, toch een vraag aan de heer Van der Meer, ter interruptie. Ik ben toch wel benieuwd naar uw verwachtingen dan hiervan.

Ik bedoel, bijvoorbeeld een praatplaat zit hierbij met coproduceren, adviseren, raadplegen, informeren. En dat is in feite al een hele scholing op zich, voordat je die hebt gelezen. Is een heel mooi formulier, denk ik. Maar waarom denkt u, en daar ben ik echt benieuwd naar, dat een aanvullende scholing doelmatig zal zijn, als je het gaat hebben over participatie?

De voorzitter: De heer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Ik kan mij voorstellen dat als het gaat om de ontwikkeling van een wijk dat er een hoop wijkbewoners zijn die daar wel ideeën over hebben. Die daar onderling misschien over praten, maar dat dat niet in een participatietraject op tafel komt, omdat mensen daar een soort van afwerende houding tegen ... Of het gevoel hebben van, de overheid gaat toch zijn eigen gang of wat dan ook. We moeten nadenken over hoe je dat kunt appreciëren. Hoe je daar mensen kunt toerusten die dat eigenlijk wel willen. Die eigenlijk ideeën hebben. Die best iets zouden willen doen in de wijk, in groenonderhoud of weet ik wat, maar die toch die stap niet maken. Daar hebben wij ook in termen van de gemeentefinanciën, waar we het later dit voorjaar over gaan hebben, heel veel belang bij dat dat soort dingen opgepikt worden. Om dat te ondersteunen, lijkt mij heel erg ... En ik ben open voor elke discussie over hoe je dat in moet vullen, welke omvang dat moet hebben en dat soort dingen. Daar moeten we het gewoon met elkaar goed over hebben.

De voorzitter: Dank u wel. Als u uw microfoon uitzet, dan gaan we naar de bijdrage van de heer Safranti van DENK.

De heer Van der Meer: Sorry.

De heer Safranti: Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, wij kunnen nooit tegen participatie zijn. Waarom lacht u, mijnheer Van der Meer?

De heer Van der Meer: Ik vind het feit dat u dat zo vanzelfsprekend vindt ...

De heer Safranti: Ik vind het ook altijd leuk als u als voorbeeld groen noemt. Die vind ik dan weer hartstikke leuk altijd. Maar waarom benoemde ik dat? Ik vind dat het huidige college, met name ook de wethouder, daar enorm stinkende best doet. Want in elk project, in grote projecten horen we juist dat participatieprocessen goed doorlopen zijn. En dat geven we keurig mee aan het college, maar ook richting het ambtelijk apparaat. En als het niet gaat dan noemen we dat natuurlijk ook. Rondom die twee punten. Het leerprogramma ben ik eigenlijk met mijn voorgangers wel eens, VVD, CDA hebben daar toch wel kritische punten over gezegd. Maar ook mijn buurman zojuist. Zeker als het gaat om wat meer duidelijkheid erin en handvaten. Volgens mij is die term ook wel genoemd door ChristenUnie/SGP, zover ik het nog weet. Minder bureaucratie heeft u ook nog genoemd, mijnheer De Feijter. En het begrijpelijk houden. Dat waren echt eigenlijk voor ons ook de punten waar we denken, dat zijn toch wel de kernwoorden als we kijken richting een participatieproces, wat toch wel een van de kernwaarden moet zijn. Wel zijn we vanuit DENK kritisch als we kijken naar het participatieproces en betrekken de burgers erbij. En we hebben ze hard nodig trouwens hoor.

We zijn bang dat we ze teleurstellen. Waarom? Als we ze laten mede participeren in het proces en vervolgens gaat het college of de coalitie toch een andere kant op. Waarom? Misschien vanuit bezuiniging, vanuit financiën, vanuit het collegeprogramma of coalitieprogramma. Dat je dan toch een andere beslissing neemt en wat maakt dat je de burger daarin gaat teleurstellen, zodat ze het vertrouwen gaan verliezen. Dit wilde ik toch wel vanuit mijn partij meegeven. En volgens mij wilde u eigenlijk daar ook naartoe, mijnheer Van der Meer. Dat proefde ik een beetje uit uw verhaal. Ik wil dat toch even hier benoemd hebben. Dat was het, voor wat betreft mijn woordvoering. Maar u mag.

De voorzitter: De heer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Zeker, het gaat om de burgers erbij te betrekken. Maar de vraag hoe je dat precies gaat doen en wat die burgers daarvoor nodig hebben, dat is een open vraag. En daar moeten we het inderdaad goed met elkaar over hebben. Mijn vraag is of u het ermee eens bent, of de heer Safranti het ermee eens is dat de kwestie van teleurstellen van mensen, dat we dat inderdaad mee moeten nemen in ons nadenken over hoe we er vorm aan geven en wat we van tevoren vastzetten. Dan is er ook duidelijkheid over. Wat we openlaten. En dat betekent ook iets voor ons. Wat we openlaten betekent dat wij daar niet over gaan.

De voorzitter: Ik merk dat de verleiding toch erg groot is om af te wijken van de politieke vragen. Maar goed. De heer Safranti.

De heer Safranti: Kijk, dit was eigenlijk een punt die ik wilde meegeven vanuit mijn partij. Maar ik voelde eigenlijk ook in de slotlinea van mijnheer Van der Meer dat ook zo'n beetje het benoemen ... En totaal ben ik met u eens wat u nu ook aangeeft, dat we juist ook de burger niet moeten teleurstellen en vanaf begin af aan goed daarin duidelijk moeten zijn. Dat wil ik ook hier nog een keer benoemd hebben. Dank u wel.

De voorzitter: Is toch nog een klein stapje in de richting van het leerprogramma dan. Dat is wel onze redding. De heer Van Dam Timmers.

De heer Van Dam Timmers: Dank, voorzitter. Dan ben ik toch wel benieuwd naar de heer Safranti. Want aan de ene kant zegt hij, ik wil mensen niet teleurstellen. En aan de andere kant, zegt hij, het leerprogramma, ik weet het niet zo goed. Maar als je natuurlijk mensen heel veel gaat meenemen met bijvoorbeeld zo'n leerprogramma, als het gaat om bijvoorbeeld, weet ik veel, rioolvervanging in mensen hun straten, terwijl uiteindelijk je gaat het toch doen, ze ontkomen er niet aan, dan kan informeren toch juist een oplossing zijn waardoor je helemaal dat soort dingen niet nodig hebt? Ook geen teleurstelling organiseert. Hoe kijkt u daar dan naar? Want ik heb het idee dat u eigenlijk ... U zegt, het college veroorzaakt teleurstelling, maar aan de andere kant organiseert u het zelf ook.

De voorzitter: De heer Safranti.

De heer Safranti: Dank u wel, voorzitter. Eén ding, dat heb ik niet genoemd, dat het college teleurstelling ...

Ik wilde alleen aangeven, let op dat dat eventueel een teleurstelling kan opleveren. En inlichten of informatie halen van burgers met die rioolafsluiting of -opening, wat u ook aangaf, dat is ook een stukje participatie, want dan betrek je ze erbij. Ze hoeven het daar niet mee eens te zijn, maar het gaat erom dat je ze daarbij wel bij betrekt. Even als voorbeeld dat u net hebt genoemd. Het was meer eigenlijk een ... Want ik vond dat mijnheer Van der Meer daar eigenlijk ook een beetje mee kampte. Ik gaf het alleen aan, in dit geval richting college aan, let op, dit zou dan eventueel een gevolg kunnen zijn als we daar niet op letten.

De voorzitter: Ik kijk nog even of de heer Van Pelt ook het woord wenst? Nee. Dan gaan we over naar het woord van wethouder De Jonge.

Mevrouw De Jonge: Dank u wel, voorzitter. Waarom deze visie en aanpak? Inderdaad gebaseerd op gesprekken die we met diverse partijen hebben gehad, ook met u, is in het politiek akkoord terechtgekomen dat we meer samen met de stad willen gaan doen. Vandaar dat dit nu voorligt. En dank voor de appreciatie die over het algemeen is gegeven over de visie en aanpak. En u heeft uw politieke vragen met name gericht op de leerprogramma's. Zo zal ik ook erbijilstaan. En bij een werkgroep, die is voorgesteld. Laat ik beginnen met het leerprogramma van onze inwoners. Waarbij misschien ook even goed is ... De term leerprogramma hebben wij genomen, omdat dat volgens ons uitdrukt van, je bent er niet, je weet het niet allemaal al nu, we gaan met elkaar een proces in. Ook deze hele aanpak straalt uit dat we moeten leren, want als we het allemaal wisten, hadden we het allemaal heel goed gedaan, dan hadden we nooit commentaar gehad. Dat is niet zo. Participeren is gewoon leren. Maar u maakt er soms af en toe andere woorden voor. Maar het gaat vanuit het idee, over participeren valt nog heel veel met elkaar te delen, voorbeelden tegen het licht te houden, te kijken hoe je het een andere keer op een betere manier kan gaan doen. En dat weer willen borgen in een volgend programma of stap waar je participatie in gaat doen. Als we het hebben over de inwoners, we hebben in het kader van deze visie en aanpak ook daar participatie gedaan. We hebben een enquête gehouden, Doen Mee Dordrecht. We hebben twee keer in de stad gesprekken gehouden met mensen die zelf mee wilden denken over deze visie en aanpak. En daar is de wens uit voortgekomen van, kunnen jullie ons als gemeente ook helpen met, wat is precies participeren, wat zijn de verschillende vormen, wat is dan precies mijn rol als inwoner, wat kan ik doen? En dat nemen wij ook echt serieus dat we zeggen, als die wens en behoefte er in de stad is, dan willen wij daar ook gevolg aan geven. Omdat wij ook echt geloven dat als je de inwoners meeneemt in hoe het werkt met participatie, wat ze kunnen doen, wat hun rol precies is, dat we daar ook kwalitatief betere participatie mee krijgen en ook betere uitkomsten in de projecten en de programma's waarvoor we onze inwoners vragen om mee te komen doen. Vandaar dat we gezegd hebben, daar willen wij graag invulling aan geven. En er is ook een klankbordgroep vanuit deze inwoners, waarbij wij samen met hen willen gaan kijken, wat zouden jullie dan in zo'n leerprogramma willen hebben? En dat kan soms heel hoog over zijn inderdaad van, wat is het verschil tussen adviseren en uitvragen of informeren?

Kan ook heel specifiek voor een project zijn, dat je de evaluatie bijvoorbeeld samen met deze inwoners doet en zegt van, wat zouden wij willen meegeven aan de stad, aan alle andere inwoners als zij volgende keer mee gaan participeren? Dat willen we nog invulling geven.

De heer Kuhlmann: Voorzitter.

De voorzitter: Ik zie twee vragen. De heer Hartmeijer, SP.

De heer Hartmeijer: Voorzitter, even verheldering. Want de wethouder begon met, wat zou zo'n leerprogramma kunnen opleveren of hoe zou dat eruit kunnen zien? Maar ik hoorde haar eerst zeggen, meer een leerprogramma voor ons hier intern. En daarna ging ze over naar een leerprogramma voor bewoners. Zijn er dan twee leerprogramma's of hoe zit dat precies?

De voorzitter: De wethouder.

Mevrouw De Jonge: We hebben zelfs eigenlijk drie leerprogramma's, zoals ook in de aanpak staat. We hebben gezegd, intern vanuit onze medewerkers hebben we een kennisexpertisecentrum die intern het leerprogramma kan verzorgen. Wij als college hebben ook gezegd, wij kunnen ook nog wel het nodige leren. En er is een leerprogramma voor de raad. We hebben wel voorgesteld, misschien kunnen we raad en college combineren, omdat je toch veel dichter op elkaar zit, de medewerkers die veel meer in de uitvoering of andere stadia van de projecten al met participatie bezig zijn.

De voorzitter: De heer Kuhlmann, VVD.

De heer Kuhlmann: Dank u, voorzitter. Ik ben even benieuwd rondom het leerprogramma voor inwoners. Ik heb daar nu een wat beter beeld bij. Dat gaat niet om alle 220.000 Dordtenaren, maar eigenlijk heel specifiek, als ik het zo maar misschien mag zeggen, de groep fijnproevers die naar die bijeenkomst is gekomen. En misschien een deel daarvan die echt heeft aangegeven, we willen daar graag wat verder op ingaan. Daar kan ik me op zichzelf wat bij voorstellen. Tegelijkertijd vraag ik wel, misschien kan de wet daarop reflecteren, ik denk dat voor de meeste inwoners, wanneer dat inspraak aan de orde komt, wanneer er in hun buurt iets gaat veranderen. En dan is de kans natuurlijk groot dat die groep, dat daar niet die mensen of misschien maar heel beperkt die mensen, die fijnproevers tussen zitten. En toch is het natuurlijk van belang om die groep dan ook te bereiken, de mensen die op dat moment naar een avond toe gaan. En dan kan ik me voorstellen dat het, in het kader van beperkte middelen die er zijn, misschien veel zinniger is om er goed op in te zetten dat wanneer mensen een brief in de bus krijgen van, er gaat dit en dat gebeuren en we organiseren een avond, dat daar misschien een bijlage bij zit van, hoe verloopt zo'n avond? Wat kun je daarbij verwachten? Want ik weet niet of andere raadsleden dat ook herkennen, maar soms is weleens teleurstelling van, ik ga daarnaartoe en ik verwacht eigenlijk dat in een grote zaal terechtkom en dat er plenair dingen worden besproken en dan gaat het een beetje chaotisch bij en tafeltje of wat ook, daar ...

De voorzitter: Uw concrete vraag is, geen leerprogramma, maar een brief?

De heer Kuhlmann: De vraag is, in de aandacht voor ... Want op zich is het natuurlijk goed ... Om inwoners hierin mee te nemen, is het goed om de nadruk echt te leggen op een leerprogramma voor de, in mijn ogen, toch heel beperkte groep fijnproevers of om de energie, behalve dat, nog wat breder voor al die mensen die verder met participatie te maken hebben.

De heer De Feijter: Mag ik even heel kort nog die vraag dan aanvullen, voorzitter?

De voorzitter: Ja, want hij was zo kort, er kan echt nog wel wat bij. De heer De Feijter.

De heer De Feijter: Ik zal het kort houden. Heel erg in dezelfde lijn. Want ik hoorde de wethouder ook zeggen, leren aan inwoners wat raadplegen is en informeren. En een van de uitgangspunten was juist ook inclusie. En ik vraag me af hoe die twee dingen met elkaar rijmen, als je dat eerst moet leren aan je inwoners.

De voorzitter: De wethouder.

Mevrouw De Jonge: Dank, voorzitter. Mooie vragen inderdaad. Kijk, zoals wij naar het leerprogramma voor inwoners kijken, inderdaad, daar zullen mensen op afkomen die participatie an sich gewoon superinteressant vinden en er meer over willen leren. Ook die willen we faciliteren. Maar met name ook, omdat dat dit vaak de mensen zijn die participeren in projecten van ons of in programma's. En daarmee eigenlijk ook weer degenen zijn die kunnen evalueren en hun leerpunten mee kunnen geven aan andere mensen die zeggen, er is nu inderdaad bij mij in de straat een project en ik zou eigenlijk weleens willen weten, wat kan ik precies doen? Uiteraard leggen we dat goed uit in alle uitnodigingen die we van tevoren rondsturen. Dat vind ik inderdaad wat ook bij participatie hoort, dat je goed uitlegt verwachtingen, waar de heer Safranti aan het einde op doelde, je begint aan de voorkant goed vertellen, waar kunt u het wel over hebben, niet over hebben en hoe gaan we dat met elkaar doen? Dat is een voorwaarde aan de voorkant. Maar het kan ook helpen via het leerprogramma dat je kunt aanbieden van mensen die inderdaad helemaal misschien in de breedte niks met participatie hebben, maar omdat het wel in hun buurt is, op dat moment zegt van, u wilt participeren, u heeft er nog vragen over. We kunnen iets aanbieden aan deze inwoners, zodat ze goed aan de start kunnen komen van het participatietraject wat gaat lopen, door die ervaringen te horen of toch een keer ergens nog informatie over te krijgen. Het leerprogramma kan je ook op diverse niveaus insteken.

De voorzitter: Een vervolgvraag, de heer Kuhlmann.

De heer Kuhlmann: Een hele praktische. Begrijp ik daaruit dat het niet gaat om een programma dat een keer een leerprogramma dat een keer wordt aangeboden, maar iets wat steeds terugkeert? De gemeente, natuurlijk voortdurend zijn er projecten en dingen. En dat dan bij elke keer als er een project is, dat er dan voor de groep mensen die denkt, nu wil ik helemaal in de pen klimmen en hier werk van maken, dat er bij al die gelegenheden een cursus of een leerprogramma wordt georganiseerd?

De voorzitter: De wethouder.

Mevrouw De Jonge: Dank u wel. Sowieso hebben we afgesproken dat elk participatietraject het project wordt geëvalueerd met degenen die ook hebben geparticipeerd. Dat is ook al onderdeel eigenlijk van een stukje leren. Die kennis die daaruit voortkomt, wordt ook beschikbaar gesteld. Daar moeten we inderdaad nog kijken ... Dat willen we ook heel graag met zo'n klankbordgroep doen van, hoe kun je dingen teruggeven aan een grotere groep inwoners? Vanuit een beperkt project kun je toch ook wel weer delen. Want u zegt, dat bieden we ook aan. Als er mensen zeggen, ik wil heel graag participeren, maar ik weet niet precies hoe, dat zijn juist de mensen die, noem het leerprogramma ... Maar het ondersteunen op dat moment van, we geven u de handvatten, werd ook gezegd, om goed mee te kunnen doen in dat Participatietraject. Dat is ook een aspect van een leerprogramma.

De voorzitter: Een laatste vraag, de heer Kuhlmann.

De heer Kuhlmann: Dan ben ik toch benieuwd, dat het, als ik het goed begrijp, bij veel programma's terug kan komen. Ik gebruik even de term die in het raadsvoorstel zelf staat, leerprogramma voor inwoners. Kan de wethouder iets zeggen over de omvang daarvan? Is dat een middag of is dat een academische cursus van vier jaar. U maakt er nu ... Dit is misschien wat flauw om zo te zeggen. Maar even, je kunt dat op wat verschillende manieren doen. Wat moet ik me daar praktisch bij voorstellen?

De voorzitter: De wethouder.

Mevrouw De Jonge: Dank u wel. Zoals ik al in het begin ook even zei, we willen echt samen met die klankbordgroep gaan kijken, hoe wil je zo'n leerprogramma gaan vormgeven? En wij kunnen ons heel goed voorstellen dat je voor de inwoners geen vierjarig programma gaat doen, dat je dat inderdaad heel praktisch houdt, klein houdt. Maar ook wel even uitvraagt van, waar liggen jullie behoeften? Want wat u zelf net ook zegt, er zal een groep zijn die wat meer daar de affiniteit mee heeft en het misschien wel leuk vinden om in die klankbordgroep weer aanspreekbaar te kunnen zijn voor inwoners van, ik kan ook vragen beantwoorden. Die zul je misschien wel meer algemene kennis willen meegeven van, wat is participatie, wat is er allemaal bekend aan theorieën of modellen die er zijn. Maar dat we het echt baseren op de vraag die er is. Ook beperkt voor de mensen die echt feitelijk gaan deelnemen van, wat moet je weten als je mee gaat doen in participatie in je wijk?

De voorzitter: De heer Van Dam Timmers, CDA.

De heer Van Dam Timmers: Voorzitter, ik probeer me nog steeds een beeld te vormen, maar het klinkt steeds meer als e-learning in de oren. Is dat dan een beetje wat voor ogen is op dit punt, of is het toch iets anders? Want het wordt wat lastig voor mij.

De voorzitter: De wethouder.

Mevrouw De Jonge: Dank u wel. Er worden heel veel vragen gesteld over de uitwerking. En die uitwerking gaat na deze aanpak en visie starten. Alle varianten zullen ook voorbijkomen. Als de klankbordgroep aangeeft, e-learning is best handig, want dan kan een inwoner het op zijn eigen tempo, op zijn eigen tijdstip gaan doen, dan zullen we ook kijken of we dat kunnen faciliteren. Als er behoefte is van, we willen heel graag juist met een groep bij elkaar komen, dan gaan we kijken of we dat kunnen faciliteren.

De voorzitter: Nog een vraag van de heer Gündogdu, Op Ons Eiland.

De heer Gündogdu: Dank u wel, voorzitter. Ook in het verlengde van dit debatje. Begrijp ik het goed dat als we het hebben over succes van participeren, het is ... Kijk, participatie is natuurlijk niet helemaal nieuw voor ons, want dat doen we natuurlijk heel uitgebreid in de stad. Misschien niet op het gewenste niveau. Maar de veelgehoorde klacht vanuit onze inwoners is, ik heb mijn zegje gedaan, ik was aanwezig, maar er is niet naar me geluisterd. Nu naar de vraag. Is er een bepaalde blauwdruk voor het college of voor ons dat we zeggen, hier is de participatie geslaagd? Of kijken we per project, dat we vooraf met elkaar, met de bewoners of de deelnemers zeggen, wanneer zijn we geslaagd in onze missie als het gaat om participatie? Is daar iets over te zeggen?

De voorzitter: De wethouder.

Mevrouw De Jonge: Dank u wel, voorzitter. Met een beetje het risico dat ik natuurlijk mijn persoonlijke hobby hierin kwijt kan, zoals u weet. Precies. Dat ga ik niet doen hoor. Het is altijd belangrijk om, we houden het even op projectniveau, aan de voorkant inderdaad met degenen die participeren samen vast te stellen, wanneer zijn wij tevreden? Want dat is ook het doel van die participatie, dat je in die gezamenlijkheid met elkaar optrekt en zegt, hier zijn we samen uitgekomen. Daarmee zul je nooit voorkomen dat mensen denken, ik heb niet helemaal mijn zin gekregen. Die mensen zullen er altijd zijn en die zullen ook bij u als raad aankloppen van, er is geparticipeerd, maar ik weet het niet, ik ben er eigenlijk toch nog niet tevreden mee. En daar komen we straks even op als we het hebben over de raad. Dat is iets wat dan echt in uw raadsdomein terechtkomt en waar u handen en voeten aan moet geven. Maar in de projecten, in de voorstellen die wij aan u doen toekomen als college nemen we op hoe de participatie is geweest. We hebben ook afgesproken, we gaan echt eraan werken om ook duidelijk te maken, wat waren aan de voorkant de afspraken voor het participatie. Hoe is het proces verlopen en wat zijn de resultaten? Zodat u ook kunt zien dat dat met elkaar in lijn is. Dat is denk ik even voor u het antwoord.

De voorzitter: Ik denk dat de leerprogramma's inmiddels voldoende aan bod zijn gekomen. Kunnen we door naar de raadswerkgroep.

Mevrouw De Jonge: Jazeker. De raadswerkgroep. We hebben hier met de griffie ook over gesproken. En onze vraag kwam voort uit dat er zijn namelijk twee onderdelen waar u als raad ook over uw rol, over uw taken, hoe u het wil gaan doen, kunt spreken. Eén is wettelijk bepaald, dat is namelijk de participatieverordening die dit jaar in Dordrecht opgesteld gaat worden.

Waarin naast heel veel andere zaken ook opgenomen wordt van, wat doet de raad, rollen, bevoegdheden, taken, hoe wil u invulling geven aan uw verantwoordelijkheid in dezen voor participatie? En hoe houdt u ook toezicht in die zin op het college vanuit uw rol? Daarvoor kwam de vraag. En het leerprogramma raadt hetzelfde ... Wij willen met de werkgroep bespreken van, wat zou u in uw eigen leerprogramma willen opnemen? En dat is, wat we net eigenlijk gehad hebben, bij de inwoners. Dat kan heel globaal zijn van, wat is het überhaupt? VNG heeft een heel mooi kennisplatform wat we kunnen inzetten, tot aan ook het leren van casuïstieken, van projecten die geweest zijn. Ook voor u geldt die variatie. Daarvoor hebben we gevraagd aan de griffie, hoe kunnen we dat zo goed mogelijk vormgeven, dat u daar ook onderdeel van bent? Het is ook een aanbod wat we doen. Maar ook wel vanuit de vraag van, u schrijft eigenlijk dat deel van uw eigen verordening straks. En u schrijft eigenlijk dat deel van uw leerprogramma. En dat doen we liever samen met u dan dat het college wat gaat opschrijven en het aan u voorlegt van, bent u het hier dan mee eens? Dat voelt voor ons eigenlijk een beetje ongemakkelijk om over u te gaan schrijven in plaats van met u te gaan schrijven over het onderdeel uit de participatieverordening. Vandaar de werkgroep die wij heel graag willen hebben. En in die zin was ik al blij dat ik wel zag dat er al vijf aanmeldingen waren, volgens mij. Wij willen heel graag in de combinatie met onze medewerkers en raadsleden aan de slag gaan.

De voorzitter: Check. Ik zie dat daar geen vragen over leven. Dank voor uw antwoorden. Dan heeft de commissie de behoefte uitgesproken om ook nog wat andere onderwerpen te bespreken. Daar is nog wat ruimte voor. Wie heeft daar allemaal behoefte aan? De heer Hartmeijer, aan u het woord.

De heer Hartmeijer: Dank. Vanuit ons toch wel de zorg dat, als deze visie wordt aangenomen, er wel heel veel organisatie wordt opgezet en extra menskracht wordt ingevlogen, als je het stuk leest. Waarbij we ons toch afvragen welk doel dit precies gaat dienen en wat dit allemaal mag gaan kosten? Ik lees inderdaad over een kennis expertisecentrum, communicatieprofessionals en zelfs een stadpsycholoog. Ik wist niet wat het was, maar misschien bij mentaal heel slopende participatieprojecten. Weet ik niet. Maar stel ik me dan zo voor. Daarom toch de zorg wat we dan allemaal gaan opstarten. Er is een soort beeld wat dan ontstaat van dat het bij ons heel treurig gesteld is met participatie en dat we heel nodig daar allemaal extra hulp bij moeten hebben. Maar dat valt volgens mij ook wel weer mee. Er zijn prima voorbeelden geweest van participatie, maar ook hele matige voorbeelden. Daar moet de politiek van leren. Nogmaals, geen probleem om daar wat raadsleden bij te betrekken in zo'n werkgroep. Maar wij zijn er wel terughoudend in om allemaal externen aan te trekken. Het is voor ons niet duidelijk of die nu de kloof tussen de burger en overheid gaan verkleinen. Overall in de stad bestaan al bewonersgroepen. We werken met enquêtes, bijvoorbeeld over betaald parkeren. Mensen organiseren zich vaak ook rond een onderwerp. Daar zijn contactgegevens van. En geef ze gewoon een podium en een gelegenheid om zich ertegenaan te bemoeien. Ik maak me toch zorgen, omdat we het te nodeloos ingewikkeld maken.

De voorzitter: Ik zie een interruptie van de heer Van der Meer van GroenLinks.

De heer Van der Meer: Een interruptie. Het is eigenlijk tegelijkertijd een reactie. En dat is mijn bijdrage aan dit stukje van het debat dan.

De voorzitter: Dan wil ik even vragen of de heer Hartmeijer al klaar was met zijn betoog? Gaat uw gang.

De heer Van der Meer: Kijk, ik denk dat je inderdaad moet uitkijken dat je hier heel veel gaat investeren in het optuigen van structuren, daar heel veel in gaat investeren en enzovoort. Ik denk wel dat je moet constateren, er gaan inderdaad sommige participatietrajecten goed, anderen wat minder goed. Tegelijkertijd is het gegeven dat veel burgers een grote afstand hebben tot het bestuur, onmiskenbaar en wordt groter. Je hoort vaak van juist de actieve burgers uit de stad, de gemeente is onbereikbaar. Of dat klopt of niet, dat sentiment bestaat vaak. En we hebben, zeker als we moeten bezuinigen, die burgers hartstikke hard nodig om mee te werken aan allerlei dingen. Die drie overwegingen betekenen volgens mij dat we inderdaad participatie echt meer handen en voeten moeten geven. En inderdaad, laten we dat slim doen. Ik denk dat dat ook echt in zo'n werkgroep en daarna in de raad als geheel besproken moet worden van, hoe doe je dat, zodat dat niet heel veel investeringen aan de voorkant vergt, maar wel die functies vervult die we het willen laten vervullen? En dat is best een puzzel. Maar er zijn ook allerlei goede ervaringen in den lande mee. Daar kunnen we gebruik van maken.

De voorzitter: Ik zie de heer Gündogdu het woord wenst.

De heer Gündogdu: Voorzitter.

De voorzitter: De heer Van der Meer, kunt u uw microfoon uitzetten?

De heer Gündogdu: Toch wel even. Voorzitter, ik kan me ook zo voorstellen dat er spontane participatie of de wens naar participatie ontstaat, als er bijvoorbeeld in een wijk of straat ... Misschien een niet al te mooi voorbeeld in die zin, het nieuws van Zwembad De Dubbel heeft inmiddels al ruim vierduizend petitiehandtekeningen opgeleverd. Die mensen willen hun zegje doen richting ons, de raad. Dat ze daar niet blij zijn dat dat mogelijk gesloten zou kunnen worden. Het is misschien niet een al te makkelijk voorbeeld. Maar het kan natuurlijk ook zo zijn dat het over een ander onderwerp gaat waar de gemeente niet direct bij betrokken is, maar dat er een wens is om het ten gehore te brengen bij de gemeente. Hoe ziet dat proces eruit?

De voorzitter: Dank. Ik zie niemand anders die het woord wenst op deze termijn. Dan de wethouder voor een reactie.

Mevrouw De Jonge: Dank u wel. Even schakelen. We gaan even terug naar, waarom doen we eigenlijk participatie? Sorry, ik sla hem heel plat hoor. Maar ik begrijp wel uw vragen van, wat betekent dat eigenlijk als we dit allemaal gaan doen? Daar hebben we in de startnotitie ook aandacht aan aangegeven van, hoe kun je het toch zo lean en mean gaan optuigen? Waarom we het doen, is natuurlijk omdat we het zelf graag willen. Het staat in het politieke akkoord.

Is ook eigenlijk tijdens de verkiezingen door heel veel partijen gezegd, we moeten veel meer met de stad gaan doen, we moeten dichter op elkaar komen. Dat hebben we hierin uitgewerkt. Maar we hebben ook gewoon de realiteit dat we een wet hebben, de versterking op participatie. En die schrijft voor dat overheden, gemeenten, waterschappen, provincies, vooral veel meer moeten gaan participeren en daar ook zich op moeten voorbereiden. Die visie is ook een uitwerking van de wettelijke plicht die we hebben. Combineer ik hem ook gelijk even met de vraag van Op Ons Eiland. In die nieuwe participatieverordening komt ook het Right to Challenge. Oftewel, een burger krijgt het recht om de overheid uit te dagen van, ik heb een idee, ik denk dat we iets veel beter kunnen organiseren dan dat het op dit moment gaat en die kan daar mee naar de raad komen of naar het college en die kan zeggen, ik wil dat dit verder uitgewerkt wordt. Of hij kan zeggen, ik wil dat zelf doen en ik vraag ondersteuning aan de gemeente om het te kunnen doen. Ook daarvan zitten we, we kunnen die vragen gaan krijgen en we moeten daar ook conform de verordening gewoon serieus mee omgaan en daar gevolg aan geven. Daar helpt deze visie en aanpak ook al bij. En wat wij leren van de participatietrajecten die we zelf hebben gedaan of die we ook in het land zien, er is ook echt met andere gemeenten gesproken, het kost aan de voorkant meer tijd. Dat is gewoon zo. Want voorheen kon je een voorstel schrijven, je legt het in de raad, de commissies, dan kwamen er sprekers en dan hadden we het gehad. Nu ga je aan die voorkant tijd stoppen om mensen mee te nemen, mee te laten denken en je probeert ze zich te laten herkennen in het voorstel wat uiteindelijk naar de raad wordt gebracht. De praktijk leert dat we veel minder aan de achterkant gedoe hebben. De inspraak is nog altijd aanwezig, maar wordt minder gebruik van gemaakt, omdat inwoners al betrokken zijn geweest. Degenen die niet tevreden zijn, komen gewoon terug bij de inspraak. Maar we merken ook in den lande dat er veel minder bezwaren en allerlei andere juridische procedures zijn, doordat de participatie aan de voorkant heeft plaatsgevonden. Je ziet ook in die zin een verschuiving van de kosten en de inzet van onze medewerkers veranderen van de eigenlijk harde kant juridisch van, we zijn het er niet mee eens, naar die voorkant van, laten we zoveel mogelijk samen doen, zodat mensen zich er ook in herkennen. Dat wilde ik ook nog wel meegeven.

De voorzitter: Dank u wel. Dan zijn we aan het eind van de ... Ik zie een vraag van de heer Van Pelt van Forum voor Democratie.

De heer Van Pelt: Het is eigenlijk meer een ingeving. Dat er een wet is op de participatie vind ik iets paradoxaals hebben. Top-down van hogerhand wordt dat een soort van opgelegd bijna aan de burger. Terwijl het hele idee van burgerparticipatie natuurlijk suggereert dat het op het grondvlak borrelt en dat daar meer ruimte aan gegeven moet worden. Maar goed, dat even terzijde. Ik heb een beetje een moeilijk gevoel bij het onderwerp participatie. Ik vind het ook een beetje zo'n woord wat dan heel erg oppopt en een soort modewoord aan het worden is. Ik denk zelf dat burgerparticipatie eigenlijk een equivalent is van democratie. Dat wil zeggen, de burger die politiek betrokken is, de burger die zijn of haar opvattingen weerspiegeld ziet in het beleid van de overheid en daar kennelijk ook onvrede over heeft.

De voorzitter: Heeft u een vraag voor de wethouder?

De heer Van Pelt: Nee, ik heb geen vraag. Meer een soort verlate inbreng, heel kort van mij nog.

De voorzitter: U krijgt een tweede termijn zo meteen. Misschien kunt u hem even vasthouden en dan gaan we naar de tweede termijn en daar kunt u hem dan kwijt.

De heer Van Pelt: Is goed.

De voorzitter: Want dat is eigenlijk waar we nu naartoe gaan. In de tweede termijn krijgt u de gelegenheid om een kort standpunt in te nemen over wat er voorligt. Eigenlijk een samenvatting, liefst in één of een paar zinnen van hetgeen is besproken. En ik heb ook de vraag gekregen om die raadswerkgroep nog eens onder de aandacht te brengen, want die staat niet expliciet in het raadsbesluit vermeld. Die hangt er als een soort bijlage aan. Als u in uw tweede termijn ook kunt reflecteren op wat u eigenlijk vindt van die raadswerkgroep, of u dat idee accordeert, dan zou dat heel fijn zijn. En laten we daarbij gewoon weer dezelfde volgorde aanhouden als in de eerste termijn. Dan beginnen we weer bij de heer Kuhlmann van de VVD.

De heer Kuhlmann: Mooi. Dank, voorzitter, dat ik op de eerste rij mag. Kort. Laat ik weer de waardering uitspreken dat er iets meer helderheid is gekomen rondom die leerprogramma's. We moeten daar misschien nog even een beetje op malen. Die tijd is er denk ik ook, want het is nog geen 11 maart. Maar in elk geval waardering dat we daar wat meer beeld bij hebben. Laat ik daar een slotopmerking specifiek over maken rondom inwoners. En hen te helpen rondom de participatie geldt denk ik, denken wij dat in de eerste plaats je participatie zo moet organiseren dat het zo laagdrempelig mogelijk is. Dat je zonder voorkennis zoveel mogelijk dingen kunt doen. Waar het gaat om ... Tegelijkertijd zien we ook wel de meerwaarde om mensen, waar dat kan, waar dat past, wat toe te rusten. Maar dan zouden we graag, uiteindelijk zijn het beperkte middelen, om die zoveel mogelijk in te zetten op de breedst mogelijke groep. En ik snap dat er fijnproevers zijn die graag daar, als het kan, misschien wel zo diep mogelijk in willen gaan. En op zichzelf niet verkeerd, zeker als er toch al programma's worden gemaakt ook voor andere groepen, om mensen daarin mee te nemen. Maar onze oproep is om daar niet alle tijd en energie in te steken, omdat we het liefst een zo breed mogelijk bereik willen hebben. Dan over die raadswerkgroep. Als er raadsleden zijn die heel graag die raadswerkgroep binnen laten ontstaan, dan willen wij daar niet voorliggen. En op het moment dat die ontstaat, dan beraden we ons even of we daaraan mee willen doen. En zo ja, dan laten we dat aan de griffie weten.

De voorzitter: Helder. Dank. De heer Van Dam Timmers, CDA.

De heer Van Dam Timmers: Dank, voorzitter. Dank ook voor de verhelderende antwoorden. Ik kan grotendeels wel vinden in wat de heer Kuhlmann ook zegt rondom de wenselijkheid van bijvoorbeeld die leerprogramma's. Ik denk dat de sleutel is toch inderdaad ook het simpel houden en dat de praatplaat een hele mooie aanleiding biedt om met mensen in gesprek te zijn. En mijn oproep zou vooral zijn om het laagdrempelig en simpel te houden en geen uitgebreide, grote dingen te gaan doen, omdat je daarmee uiteindelijk misschien alleen de hele intensieve betrokken burger bereikt.

Maar die mensen zou ik vooral adviseren om lid te worden van een politieke partij en om mee te denken in de verkiezingsprogramma's richting de verkiezingen van 2026. En in mijn partij kan dat op een hele leuke manier. Ik adviseer de andere mensen dat ook. En voor de rest denk ik, zo'n afwegingskader, dan ben je al echt een heel eind en dan neem je mensen al heel erg mee. En mensen die echt heel veel verder willen, denk ik dat we daar onze beperking moeten kennen, ook in mensen en budget.

De voorzitter: Dank u wel. De heer De Feijter, ChristenUnie/SGP.

De heer De Feijter: Dank u wel, voorzitter. Bedankt ook voor alle antwoorden weer en de verheldering die er denk ik inderdaad ook voor een deel weer is gekomen. Ik denk dat leerprogramma's toch nog wel voor wat spraakverwarring zorgt. Misschien ook nog een beetje op zoek naar een andere term ervoor. Verder sluit ik me ook grotendeels aan bij voorgaande sprekers. Wat ons betreft moet je zowel zonder als met leerprogramma kunnen meedoen met participatie en moet het vooral laagdrempelig vormgegeven zijn. En die verwachtingen, dat vind ik toch dat dat nog niet ver genoeg naar boven is gekomen. De heer Safranti heeft het gelukkig wel een aantal keren genoemd. Maar wat ons betreft mag daar echt nog wel wat nadruk op liggen in de uitwerking van, hoe zorgen we ervoor dat inwoners passende verwachtingen hebben bij het juiste participatieniveau? Even kijken. En nogmaals, die bureaucratische opsmuk, daar willen we echt voor waken. Hij wordt inderdaad gewoon klein. En ten aanzien van de raads werkgroep is het standpunt niet veranderd. Zijn wij op zich nog steeds voor. Juist ook om ervoor te zorgen dat het een beetje kleinschalig blijft.

De voorzitter: De heer Schalken, Beter voor Dordt.

De heer Schalken-den Hartog: Voorzitter, ik heb ook niet zoveel tekst meer nodig. Eigenlijk eens met wat de vorige partijen hebben aangegeven, doe het vooral zo praktisch mogelijk. En wat ik al in mijn eerste woordvoering aangaf, wel gericht ook op het participatieproces wat op dat moment loopt, waar mensen zich bij aansluiten, omdat het ook verschillend is per onderwerp hoe participatie vormgegeven wordt. En met betrekking tot de raads werkgroep, prima. En daar wil Beter voor Dordt ook een bijdrage leveren, als het nodig is.

De voorzitter: Dank. De heer Hartmeijer, SP.

De heer Hartmeijer: Dank. Ik had net in mijn vorige betoog al iets gezegd over die werkgroep. Ik denk dat een werkgroep wel nuttig kan zijn, in die zin dat ze inderdaad een keer zo'n commissie gaan organiseren, waar we dan casussen uit het verleden gaan bekijken om te kijken, wat miste hier in de participatietrajecten waar het niet zo goed ging? Maar ook daar in ieder geval lering uit te trekken. Inderdaad wat de heer De Feijter ook aangaf, we moeten waken voor die bureaucratie. Ik ben niet overtuigd dat al die organisaties aan de voorkant ... Dat we dat zomaar moeten gaan opstarten. Ik zou het gewoon in die volgorde willen houden van, eerst met die raads werkgroep en dan die vergadering plannen en kijken wat daar dan miste in het verleden. Wat hebben we eigenlijk echt nodig? En niet zomaar aan de voorkant al meteen allerlei organisaties op gaan zetten met de vraag, wat gaan die dan precies allemaal doen?

De voorzitter: En betekent dat dat u met een amendement komt of met een motie of iets anders?

De heer Hartmeijer: Een amendement is zeker mogelijk.

De voorzitter: Een amendement is mogelijk. De heer Gündogdu, Op Ons Eiland.

De heer Gündogdu: Voorzitter, wederom onze dank richting het college. Met de toelichting die zojuist is gegeven over het leerprogramma, maar ook de werkgroep, daar zijn we heel content mee. Met name dat straks er een verordening kan komen van de raad lijkt het ons voor de hand liggend dat überhaupt raadsleden ook een bijdrage leveren in de voorbereiding daarvan. En heel veel succes met de uitwerking, maar dat geldt ook voor deze raad natuurlijk. Niet alleen bij het college.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Van der Meer, GroenLinks.

De heer Van der Meer: Dank u wel, voorzitter. De ondersteuning, zo noem ik het dan toch maar even, van zowel raad als burgers op een passende wijze, is natuurlijk heel gewenst. Dat vraagt wat investeringen aan de voorkant. De wethouder heeft toegelicht dat dat aan de achterkant juist ook weer gedoe kan besparen. En, denk ik, en passant bijdragen aan betere besluiten en ook beter bijdragen aan betere betrokkenheid van burgers bij bestuur en de overheid. Ik denk dat een beetje investeren aan de voorkant, natuurlijk moet je dat beperkt houden, niet meer dan nodig is, geen onnodige bureaucratie. Maar een beetje investeren aan de voorkant is denk ik nodig om dit goed te kunnen laten slagen. En dat lijkt mij heel goed om ... Ik denk graag mee in die werkgroep.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Safranti, DENK.

De heer Safranti: Dank u wel, voorzitter. Eigenlijk had ik geen extra toelichting. Alleen ik ben blij met de toelichting die we vanuit de wethouder hebben gekregen. En ook zeker wat collega-raadsleden hebben gezegd. Die beaam ik natuurlijk. Zeker als het gaat om de teleurstelling eventueel te voorkomen, maar ook het goed bij betrekken van de burgers in dit geval. Wat ik net zei, ik wil niet in herhaling vallen, maar bureaucratie zo laagdrempelig mogelijk houden. En de andere punten zijn eerder al genoemd. Ik ben zeker tevreden.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Van Pelt, Forum voor Democratie.

De heer Van Pelt: Dank u wel. Ik zal even mijn zin afmaken. Wij vinden het geen verkeerd plan. Tegelijkertijd hebben wij wel een beetje de vrees dat het probleem waar dit plan een oplossing voor poogt te zijn wel heel taai is en diep geworteld is. Een afgenomen politieke betrokkenheid bij de burger. Volgens mij een proces wat zich echt over decennialang heeft voltrokken. Het is niet verkeerd om iets te pogen. Tegelijkertijd hebben wij wel een beetje een aarzeling of dit inderdaad iets teweeg gaat brengen. Niet geschoten is altijd mis. Maar wij denken zelf dat iets wat meer kans van slagen heeft om echt een beweging te creëren, dat zou een systeem van referenda zijn. Dat is natuurlijk

veel spannender, maar ik denk dat je daar wel meer beweging en ook meer betrokkenheid van de burger op het grondvlak mee kan creëren. Dank u.

De voorzitter: En betekent dat dat u met een amendement komt of met een motie?

De heer Van Pelt: Dat weet ik nog niet.

De voorzitter: Mogelijk. Dan constateer ik dat er in ieder geval breed draagvlak is voor de raads werkgroep. Dat is ongetwijfeld ook zo genoteerd. Ook wel breed draagvlak voor het raadsvoorstel. Maar een mogelijk amendement vanuit de SP. Voor het vervolg wil ik dan voorstellen om hem door te sturen als hamerstuk naar de raad. En dan wordt hij onthamerd als de SP met een amendement komt, waarbij dan alleen over dat amendement gesproken wordt. En als Forum voor Democratie met een amendement komt, geldt natuurlijk exact hetzelfde. Kunt u daarmee instemmen? Ja. Twee minuten spreektijd? Ja. Dan wil ik u danken. Dan wil ik u vragen om uw glazen en flesjes en zo op te ruimen. En dan sluit ik de vergadering.

2. Raadsinformatiebrief over Uitvoeringsprogramma's Visie sociaal domein Dordrecht 2030 – Raadsinformatiebrief (inclusief inspreker)

Voorzitter: Mevrouw Kruger

Raadsgriffier: De heer Boogaard

Verslag: NotuBiz

Aanwezig:

Dhr. Ayverdi (DENK)

Mevr. Balorian (VVD)

Mevr. Boom-Vos (VVD)

Dhr. Burakçin (GroenLinks)

Dhr. Van Dam Timmers (CDA)

Mevr. De Heer (Forum voor Democratie)

Dhr. De Heer (ChristenUnie/SGP)

Mevr. Kamphuis (SP)

Dhr. Schalken-den Hartog (Beter voor Dordt)

Mevr. Schnabel (Partij van de Arbeid)

Mevr. Striebeck (VSP)

Dhr. Venderbos-Lambinon (Partij voor de Dieren)

Portefeuillehouders: wethouder C. van Benschop, wethouder R. van der Linden

Ambtelijke ondersteuning: mevr. Van Oostrom, dhr. Haksteeg, mevr. De Lange, dhr. Holstein, mevr. Dekkers, mevr. Nieuwenhuis, dhr. De Koning

Inspreker: mevr. Rietstap

De voorzitter: Goedenavond allemaal, welkom bij de commissie over de uitvoeringsprogramma's Visie sociaal domein 2030.

Ik dacht dat het één uitvoeringsprogramma is, maar het zijn er meerdere. Vier zelfs, zie ik nu. Welkom aan alle raadsleden, aan de wethouder. We hebben zo ook nog een inspreker, mevrouw Rietstap. En welkom alle mensen hier op de tribune. Die kan ik nu zien, omdat de camera op me gericht is. Uiteraard alle mensen thuis. Er zullen velen aan onze lippen hangen. Ik zou eerst graag zo meteen het woord geven aan mevrouw Rietstap. Maar voordat we dat doen, gaan we even met zijn allen een rondje doen wie we zijn, namens wie we zijn. Ik moet weer even omschakelen. Ik kom net uit een andere commissie. Wie we zijn en waarvoor we hier zitten. Begin ik even aan mijn linkerkant.

De heer Boogaard: André Boogaard, commissiegriffier.

Mevrouw Van Oostrom-van der Meijden: Susan van Oostrom, strateeg sociaal domein.

De heer Haksteeg: Stephan Haksteeg, senior adviseur sociaal domein.

Mevrouw De Lange: Deborah de Lange, strateeg sociaal domein.

De heer Venderbos-Lambinon: Cees Venderbos-Lambinon, Partij voor de Dieren.

De heer Schalken-den Hartog: David Schalken-den Hartog, Beter voor Dordt.

De heer Van Dam Timmers: Jan van Dam Timmers, CDA Dordrecht.

Mevrouw Kamphuis: Meta Kamphuis, SP Dordrecht.

De heer Burakçin: Necdet Burakçin, GroenLinks.

De heer Ayverdi: Emin Ayverdi, DENK Dordrecht.

Mevrouw Striebeck: Bernadette Striebeck, VSP.

Mevrouw De Heer: Betsie de Heer, Forum voor Democratie.

Mevrouw Boom-Vos: Karin Boom, Dordtse VVD.

Mevrouw Balorian: Mailys Balorian, Dordtse VVD.

Mevrouw Schnabel: Marije Schnabel, Partij van de Arbeid.

De heer De Heer: Robert de Heer, ChristenUnie/SGP.

De heer Holstein: Lesley Holstein, ambtelijke ondersteuning strateeg sociaal domein.

Mevrouw Dekkers-Kamp: Leonie Dekkers, ambtelijke ondersteuning beleidsadviseur armoede en schulden.

Inspreker: Anke-Elze Rietstap, inspreker.

Mevrouw Van Benschop: Chris van Benschop, wethouder.

De voorzitter: Dat zijn heel veel mensen aan tafel. Ik wil nog even een korte toelichting geven waarom we hier eigenlijk allemaal om de tafel zitten. De gemeenteraad heeft vorig jaar de Visie sociaal domein Dordrecht 2030 vastgesteld. En die visie is door het college uitgewerkt in vier uitvoeringsprogramma's. De gemeenteraad is hierover geïnformeerd via een raadsinformatiebrief van het college. En de Agendacommissie heeft besloten om hiervoor een beeldvormende vergadering te houden. Namens het college zal een technische toelichting worden gegeven op de vier uitvoeringsprogramma's. En per programma is er de gelegenheid voor het stellen van verduidelijkende vragen. Maar we beginnen eerst met een inspraakbijdrage van mevrouw Rietstap. En als mevrouw Rietstap die heeft gedaan, kunt u ook nog korte vragen eventueel ter verduidelijking aan haar stellen. Mevrouw Rietstap, mag ik u het woord geven?

Inspreker: Dank u wel, voorzitter. Geachte leden van de beeld- en oordeelsvormende commissie, griffier, mevrouw Van Benschop, tafelenoten, ambtenaren en mensen op de tribune, ik ben Anke-Elze Rietstap, bestuurder van Stichting Ouderplatform Zuid-Holland Zuid, inwoner van onze schitterende stad en moeder van 2 prachtige kinderen met een neurodiverse ontwikkeling. Vandaag ligt de RIB over de 4 uitvoeringsprogramma's van de Visie sociaal domein Dordrecht 2030 voor. We zijn blij met de reactie van het college op ons advies en alle tijd en aandacht die mede door de ambtenaren in dit onderwerp is gestoken. Toch voel ik vanavond de noodzaak om in te spreken. Ik maak me ernstig zorgen over de gevolgen van de verschrining van het aantal jeugdhulpaanbieders. Het idee is dat minder aanbieders leidt tot meer efficiëntie en lagere kosten. Maar de praktijk laat iets anders zien. De zorg verslechtert, de kosten stijgen en steeds meer kinderen dreigen tussen wal en schip te vallen. Waarom? Omdat minder aanbieders betekent minder maatwerk. Jeugdhulp is geen one size fits all oplossing. Kinderen met complexe problemen, zoals trauma, autisme of hechtingsproblematiek hebben gespecialiseerde hulp nodig. Het leidt tot misdiagnoses, ineffectieve behandelingen en uiteindelijk nog grotere problemen. Langere wachttijden. Hoe minder aanbieders, hoe groter de druk op de overblijvende organisaties. Wachttijden lopen op en in de tussentijd escaleren problemen. Een kind dat nu lichte ondersteuning nodig heeft, heeft na maanden wachten misschien crisiszorg nodig. Grote aanbieders krijgen een monopolypositie en kunnen daardoor de tarieven opdrijven, zonder dat dit leidt tot betere zorg. Ondertussen verdwijnen kleinschalige flexibele initiatieven die wel maatwerk en snelle hulp bieden. Artikel 2.3 vijfde lid van de Jeugdwet bepaalt dat de jeugdige en zijn ouders zoveel mogelijk keuzevrijheid moeten hebben in de zorg die zij ontvangen. Door aanbieders te schrappen, wordt de keuzevrijheid sterk ingeperkt. Gezinnen worden gedwongen zorg af te nemen die niet aansluit bij hun specifieke behoefte, met alle gevolgen van dien. Om nog maar te zwijgen over de onvrede die zal ontstaan omtrent identiteitsgebonden zorg. De mastodonten, grote uitgestorven dieren, worden gedwongen om toch specialistische zorg aan te bieden, terwijl ze die expertise niet in huis hebben. En dit betekent dat ze extreem dure externe specialisten moeten inhuren om hun aanbod te completeren. Deze specialisten werken vaak via freelance of bemiddelingsbureaus tegen torenhoge tarieven.

Zichzelf een bocht te wringen om expertise op te zetten die niet in de oorspronkelijke visie pasten, wat leidt tot bureaucratie, inefficiëntie en een gebrek aan kwaliteit. Ondermaatse zorg leveren tegen een hogere prijs, omdat ze niet de juiste kennis en ervaring hebben. Het resultaat, een nog duurder en inefficiënter zorgsysteem. En laten we eerlijk zijn, we kunnen feitelijk vrij eenvoudig constateren dat wij als Ouderplatform het gelijk aan onze zijde hebben. De kosten zijn namelijk al explosief gestegen toen we van een kleine 500 jeugdhulpaanbieders naar zo'n 120 gingen. Ik zie u denken. Mijn cijfers zijn juist. Raadsleden die mij kennen, weten dat ook. Ik heb nog even navraag gedaan bij het voormalig contractmanagement en de voormalige directie van de Serviceorganisatie Jeugd Zuid-Holland Zuid. Ondanks onze niet aflatende waarschuwingen aan deze regio en de toenmalige wethouder van Rotterdam, Hugo de Jonge, later minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, werd er niet naar ons geluisterd. De gevolgen zijn inmiddels zichtbaar. Ondanks een exponentiële toename van het jeugdhulpbudget vallen steeds meer kinderen en jongeren tussen wal en schip. We zien nu al dat gezinnen vastlopen en professionals afhaken door de hoge werkdruk. Als we het tij niet keren, blijft er straks alleen nog peperdure crisiszorg over. Daarom roep ik u op om te kiezen voor een divers en toegankelijk zorglandschap, waarin elk kind de hulp krijgt die het nodig heeft en waarin de keuzevrijheid, zoals vastgelegd in de Jeugdwet, wordt gewaarborgd. Alleen zo voorkomen we dat problemen escaleren, respecteren we het recht van gezinnen om de zorg te kiezen die bij hen past en kunnen we eindelijk eens gaan besparen. Ik wil u, commissieleden, voorzitter, griffier, mevrouw Van Benschop, tafelgenoten, ambtenaren en de mensen op de tribune hartelijk bedanken voor uw aandacht.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Rietstap. Heeft iemand van de commissie een vraag aan mevrouw Rietstap? De heer Van Dam Timmers.

De heer Van Dam Timmers: Dank, voorzitter. Dank ook voor het vlammeende betoog eigenlijk van mevrouw Rietstap. Interessante gedachte die u ook deelt over die verschraling. Ik ben wel benieuwd, u heeft het inderdaad ook over die stijgende kosten, wat zouden uw aanbevelingen daarop dan zijn? Want het aantal kinderen dat jeugdzorg nodig lijkt te hebben, stijgt natuurlijk wel door die huidige ontwikkeling. Wat is daar volgens u dan ook de oplossing voor?

Inspreker: Wat ik eigenlijk al vanaf het begin zeg, al voor de decentralisatie, dat we een keer met zijn allen normaal gaan doen. Kijk, wat we nu zien, is dat er relatief lichte problemen opgeblazen worden tot grote problemen. We zien dat in de praktijk. We beheren natuurlijk nog steeds het meldpunt. En bij zo'n ongeveer 100 casussen op jaarbasis zien wij dat mensen die heel goed weten welke zorg zij nodig hebben op een wachtlijst komen of dat ze geen besluit krijgen. Ik heb daar ook bij het beleid een melding van gemaakt dat van de 100 zorgvragen er 98 waren zonder indicatie en al bij de telefoon werden afgewimpeld, terwijl het om hele complexe gevallen gaat. Wat we ook zien, is dat van die 100 kinderen uiteindelijk zo'n 50 terechtgekomen zijn in een vorm van drang- of dwangzorg. Op een gegeven moment zijn die 69 jeugdigen, waar Rik van der Linden het de vorige keer over had bij het rondetafelgesprek, ik voorspel dat het er volgend jaar 169 zijn. En als het niet volgend jaar is misschien over 2 jaar.

Want ik heb toen ook gezegd, we hadden toen maar 20 complexe zorgkinderen, waarbij soms het budget een half miljoen bedroeg. En ik heb toen ook gezegd, als we zo doorgaan, toen we al die aanbieders in gingen krimpen, dan wordt dat weer hetzelfde. Want we doen niks meer met pgb-zorg. Waar het bij complexe gezinnen vaak om gaat, is om ontlasting. En die ontlasting wordt niet meer geboden, omdat het pgb wordt afgewezen. Meisjes van de waterpolo of van de roei- en zeilvereniging die gewoon even buiten gaan voetballen of zo tegen hele lage kosten, 15, 20 euro per uur. En dat is mijns inziens het grote probleem. Want zaken zijn in het begin niet complex. Ze worden complex.

De heer Van Dam Timmers: Dank voor de antwoorden.

De voorzitter: Dank u wel. Heeft er nog iemand een vraag aan mevrouw Rietstap?

Mevrouw Kamphuis: Dank u wel. Ik hoorde u zeggen .... Ten eerste bedankt voor de inbreng. Ik ben er best wel stil van. Ik ben er ook van geschrokken. Ik hoor u zeggen, vijftig kinderen die onder dwang worden verzorgd. Wat moeten we daar specifiek onder verstaan?

Inspreker: Ik bedoelde drang en dwang. Wat wij zien bij bijvoorbeeld steungroepen voor ouders en voor moeders, voor kinderen met complexe problematiek ... En ik doe dat al twintig jaar. En twintig jaar geleden kreeg bijna niemand te maken met, dat heette toen nog het AMK, dat heet nu Veilig Thuis. En we zien nu dat bijna alle moeders daarmee te maken krijgen. En dat leidt gelukkig niet altijd tot dwangzorg, verplicht opgelegde zorg, jeugdbescherming, maar het leidt wel ook tot drang. Allerlei bemoeienissen, waardoor de stress in die gezinnen enorm oploopt.

De voorzitter: Nog een korte vervolgvraag.

Mevrouw Kamphuis: Heel kort. En komen deze mensen dan ook ... Die kinderen in aanraking met politie of is dat klein?

Inspreker: Bij jonge kinderen zie je dat gelukkig niet zo vaak, heel zelden, maar dat kan wel. Ze raken bijvoorbeeld heel snel hun rijbewijs kwijt of ze passen niet binnen het schoolsysteem of ze krijgen te maken met Bureau Halt of ze zijn heel erg zwaar depressief of suïcidaal of ze hebben problemen met agressieregulatie, omdat ze te weinig hebben gesport, omdat sportclubs ze niet accepteren. En die meisjes, waar ik het net over had, van het roeien en zeilen en de waterpolo niet meer ingehuurd kunnen worden.

De voorzitter: Ik kijk even snel rond. Volgens mij kunnen we het hierbij laten. Dank u wel voor uw inspraak. En dan wordt uw plaats, denk ik, ingenomen door, ben ik even de naam kwijt, mevrouw Van Oostrom. En dan wil ik zo even vragen of mevrouw Van Benschop of mevrouw Van Oostrum die dan de inleiding geeft. En vervolgens gaan we de vier programma's, bestaanszekerheid, elkaar helpen, algemene voorzieningen en specialistische hulp door de andere aanwezigen ... De heer Holstein, mevrouw Nieuwenhuis de heer De Koning en de heer Haksteeg gaan die besproken worden.

En u kunt vragen stellen na ieder programma. Ik wil even het woord geven ... Ik zie mevrouw Van Benschop bij de knoppen. Gaat uw gang.

Mevrouw Van Benschop: Dank u wel, voorzitter. Er wordt nog even wat afgestemd. We hebben een tijd geleden bij elkaar gezeten, zijn we in groepjes uit elkaar gegaan om het te hebben over, wat wil de raad ook vooral inbrengen? Hoe kijkt de raad naar de programma's waar wij mee aan de slag willen? En wat kunnen we daarvan ook verwerken in de vier uitvoeringsprogramma's die nu voorliggen? Er werd eigenlijk al een goede toelichting gegeven, volgens mij. We hebben een integrale visie sociaal domein vastgesteld. En dat is op papier natuurlijk interessant. Dat moet je vervolgens dan gaan uitwerken in uitvoeringsprogramma's, om te kijken hoe je de haakjes kunt maken en hoe je ook die verbinding daadwerkelijk tot stand brengt. U heeft een flinke presentatie gekregen. Dat is niet omdat we graag veel aan het woord zijn, maar omdat het gewoon een groot en belangrijk onderwerp is. Volgens mij hebben we tot 23.00 uur, toch?

De voorzitter: We hebben tot 23.00 uur. Hoeft niet per se.

Mevrouw Van Benschop: Ik dacht, ik pak even het podium.

De voorzitter: Gaat u vooral uw gang. Het is een belangrijk onderwerp en er zijn veel programma's om te bespreken.

Mevrouw Van Benschop: Ik vind het minstens twee uur waard. Nee hoor. De uitvoeringsprogramma's zijn ook al genoemd, waarbij bestaanszekerheid is de basis, zoals ook in de visie verwoord. Dan hebben we elkaar helpen, algemene voorzieningen en specialistische hulp. De inbreng van net gaat met name over de specialistische hulp. We zullen het programma doorlopen. Geef ik het woord aan de voorzitter.

De voorzitter: Ik ben nooit zo heel erg streng in die zin van, ik wil gewoon dat u het programma gaat presenteren. En na ieder presentatieonderdeel, hebben we al gezegd, kunt u vragen stellen. Dan zal ik weer inbreken. Gaat uw gang, de heer Holstein.

De heer Holstein: Ik had al het idee dat ik aan de beurt was inderdaad. Nogmaals, ik ben Lesley Holstein. Ik ben strategische beleidsadviseur in het sociaal domein. Werkzaam binnen het team Zorg en Ondersteuning van de gemeente. En hou me daarbinnen onder andere bezig met het thema bestaanszekerheid. En ik ga u meenemen in het gelijknamige uitvoeringsprogramma. En dat is wel een uitdaging, want dat is best een uitgebreid en een breed programma, omdat dat ook gaat over 5 onderliggende fundamenteën die uw raad heeft vastgesteld bij de vaststelling van de integrale visie sociaal domein. U heeft het uitvoeringsprogramma ook als document ontvangen. Daar staan eigenlijk alle acties in. En ik ga die nu niet allemaal nalopen, want dan redden we het echt niet binnen 2 uur. En dit wordt al, nogmaals, een uitdaging. Het eerste fundament gaat over inkomen, over het hebben van voldoende en voorspelbaar inkomen. Een groot deel wordt vanuit Den Haag bepaald, als we het hebben over inkomen. Die gaan over het minimumloon, over de normen in de bijstand, over toeslagenstelsel, over het belastingstelsel. Daar hebben wij als gemeente natuurlijk weinig invloed op en mee van doen.

Als gemeente zetten we vooral in op armoedebestrijding, tegengaan van schulden en het stimuleren van arbeidsparticipatie binnen dit fundament. Als we kijken naar armoedebestrijding, dan willen we dat meer Dordtenaren kunnen rondkomen met behulp van de minimaregelingen die we hebben. Die zijn de afgelopen jaren ook uitgebreid. Dat gaat over het persoonlijk minimabudget of het kindtegoed of de zorgpolis voor de minima. Dat type regelingen. Die zijn vanuit het politiek akkoord de afgelopen periode uitgebreid door ofwel een bredere doelgroep formulering of een hoger bedrag waar iemand aanspraak op kon maken. En de focus ligt nu vooral, en de afgelopen periode ook, op met name het toeleiden van mensen die daar recht op hebben om die daar ook te krijgen. Omdat dat gewoon belangrijk is om die doelstelling van het rondkomen ook te kunnen realiseren. Dat doen we onder andere via een communicatiestrategie, Geldpraatje, die vooral focust op het doorbreken van taboe om te praten over schulden of je financiële problemen, in combinatie met allerlei zichtbare punten in de wijk waar iemand dan ook terecht kan om dat praatje te hebben of het gesprek over zijn problemen en financiële problemen te hebben. En dat zijn ook weer de schakels dan richting die minimaregelingen. Er zitten deskundigen mensen die ook weet hebben van die regelingen. Een andere actie hierbinnen is de bestaanszekerheidscheck van de Sociale Dienst Drechtsteden. Vooral gericht op de doelgroep die gebruikmaakt van de bijstand, waar ze gericht het gesprek mee voeren vanuit de individuele situatie. En de check of iemand voldoende gebruikmaakt van de voorzieningen waar iemand recht op kan hebben. En daar ook actief en proactief het gesprek op te hebben. En heel die aanpak toetsen we in principe een keer in de 2 jaar of hetgeen er staat, onze eigen minimaregelingen, in combinatie ook met de toeslagen op landelijk niveau, of dat nog steeds voldoende soelaas biedt in de financiële positie van de minima. En dat doen we dan via de MER, de Minimaeffectrapportage van het Nibud. Een andere lijn binnen dit fundament is die focus op terugbrengen van schulden van de inwoners. Een belangrijk deel is natuurlijk georganiseerd bij de Sociale Dienst met de schuldhelpverlening en ook wel bij een aantal organisaties die in de vrijwillige schuldhelpverlening actief zijn. Ik heb hier even twee acties neergezet vanuit het programma. En het is de voorlichting rond allerlei life-events, allerlei gebeurtenissen in iemands leven die van invloed kunnen zijn op de financiële situatie. Dat zijn ook de momenten om daar eigenlijk bij te zijn als je het hebt over voorlichting en proberen mensen daarop goed toe te rusten. Dat kan over van alles gaan. Als je je baan verliest of je gaat met pensioen of ... Er zijn allerlei van dat soort life-events. En we hebben hier dan rond het bereiken van de leeftijd van 18 jaar, waar ook het een en ander gaat veranderen voor jongeren. Jongeren moeten dan zelf een zorgverzekering hebben, kunnen daar ook zorgtoeslag voor aanvragen. Dat gaat dan via een kaart die gestuurd wordt naar jongeren, waar ze zich ook gratis kunnen inschrijven bij Woonkeus. Ook een belangrijk element voor de toekomst natuurlijk, het kunnen wonen. Daar kun je tegenwoordig niet vroeg genoeg natuurlijk bij zijn. Op zo'n manier proberen we daar dan aandacht aan te geven. En een andere actie die ik hier even neer heb gezet, is doorontwikkeling van de aanpak Vroeger Eropaf. Dat is een aanpak die al langer loopt, ook in het kader is van onze wettelijke taak vroegsignalering, waarbij we signalen van betaalachterstanden gebruiken om er toch zo snel mogelijk bij te zijn. Dat kan gaan om betaalachterstanden van de huur of de zorgpremie die je moet betalen, als daar een stukje achterstand op staat. Dat is een signaal om toch te kijken van, is er meer aan de hand?

Kunnen we je ergens mee helpen? En die aanpak wordt doorontwikkeld door daar wat nieuwe communicatiemiddelen op te zetten en ook de aanpak wat meer buiten kantoortijden in te zetten. De volgende mag. Doe jij dat? Werkende minima is een groep die ook in financieel zwaar weer kan zitten, maar wel minder zichtbaar is voor ons allemaal, omdat die gewoon niet bijvoorbeeld in een kaartenbak van de Sociale Dienst zitten. Terwijl ze wel recht kunnen hebben op met name ook die minimaregelingen. En voor hen ook belangrijk is om daar gebruik van te kunnen maken. Daarvoor hebben we een aanpak Geldzorgen op de werkvloer, waarbij we werkgevers ondersteunen in het kunnen signaleren van financiële problemen bij hun medewerkers. Ook tools krijgen om daar het gesprek over te voeren. En dat in combinatie bij een contactpunt bij de Sociale Dienst, waar werkgevers, maar ook werknemers terecht kunnen met allerlei vragen op het gebied van financiën, schulden is een aanpak waar nu zo'n 75 werkgevers actief in meedoen. Voor dit fundament even een laatste lijn. En dat gaat over dat we ook meer inwoners aan het werk willen helpen en houden. Dat kan een opmaat zijn natuurlijk naar financiële vooruitgang. Aantal acties in dat kader zijn de ontwikkeling van de regionale werkcentra, die vanaf 1 januari ook fysiek operationeel zijn op 2 punten in de stad. Dat is op het Leerpark en op het SamenWerkplein bij de Sociale Dienst. En dat is een plek waar kennis en deskundigheid is samengebracht op het gebied van werk. En daar kunnen werkgevers, maar ook alle inwoners terecht met allerlei vragen op dat gebied. Dat kan gaan om jongeren die uitstromen van school richting werk of mensen vanuit de bijstand die naar werk willen, maar ook mensen die de beweging meer zijwaarts willen maken, die het niet meer helemaal prettig vinden op de huidige werkplek, die eigenlijk wel op zoek zijn naar iets anders. Dat is de mogelijkheid om daar in dat centrum allemaal vragen over te stellen en informatie over te krijgen. De tweede actie die daar staat, is het maken van een transformatieplan voor de sociale werkvoorziening. Dat is nu vooral een werkvoorziening, maar die willen we wat meer ontwikkelen naar ook een werk- en ontwikkelvoorziening. Dat gaat dan met name over Drechtwerk. En die infrastructuur die we daar hebben, willen we ook meer benutten voor andere doelgroepen dan de klassieke doelgroep van de sociale werkvoorziening. Dat is niet alleen iets wat hier in deze regio speelt, maar die transformatieplannen komen ook middelen op vanuit het Rijk. En overal zie je dat dit soort plannen gemaakt gaan worden. En dat gaat uiteraard ook in co-creatie met de Sociale Dienst, waar Drechtwerk onderdeel van is. En een derde, even binnen dit fundament nog en binnen de lijn, het mensen helpen aan werk zit in de regionaal verbinder statushouders. Dat is ook een Rijksfinanciering waaruit we deze verbinder kunnen financieren. We weten allemaal dat de asielinstroom de afgelopen jaren vrij stevig is. En dat zien we ook lokaal terug in huisvesting, maar ook in de bijstand. Dat is een steeds groter wordende groep ook binnen de bijstand. Deze groep moet inburgeren, maar willen we het liefst ook dat die gaan meedoen en participeren. Tegelijkertijd het liefst naast inburgering, omdat die twee lijnen elkaar ook kunnen versterken. Daar is met name die regionaal verbinder op actief, om dat soort trajecten ook in gang te zetten, daar gesprekken over te voeren met werkgevers, gebruik te maken van subsidiemogelijkheden die er zijn op landelijk niveau hiervoor en om goede voorbeelden van elders hiernaartoe te halen, want we hoeven het natuurlijk niet allemaal zelf te verzinnen.

De voorzitter: Mijnheer Holstein, mag ik vragen hoeveel sheets u nog heeft?

De heer Holstein: Dit is wel de meest uitgebreide, denk ik, mevrouw Kruger.

De voorzitter: Want ik vind heel fijn hoe u echt ook alles goed uitlegt en zo. Maar we willen ook nog ruimte hebben om wat vragen te stellen. En er zijn er nog drie na u. We hebben de tijd, maar ik wil u toch vragen ietsje de versnelling in.

De heer Holstein: Ik ga het proberen. Dit was wel de langste hoor, denk ik. Ik ga proberen daar wat sneller doorheen te gaan. Ik kom bij het tweede fundament. Dat gaat over het kunnen meedoen in de samenleving en het belang van basisvaardigheden en het tegengaan van kansenongelijkheid. Het grotere verhaal staat natuurlijk in de onderwijsvisies en het Dordts Leerprogramma en Glansrijke Toekomst. Enkele actualiteiten in het uitvoeringsprogramma staan hier aangestipt. En het gaat onder andere ook om het stimuleren van leerlingen van die scholen om mee te doen aan Wijkavontuur. Dat is een initiatief op wijkniveau waar gericht op talentontwikkeling en ontmoeting voor kinderen. Veel in samenspraak ook met partijen die actief zijn al in de wijk. De deelname aan de schoolmaaltijden. De regeling die gaat over dat er toch nog te veel kinderen zonder ontbijt en lunch naar school komen. Het is ons alles aan gelegen dat met name ook die Dordtse leerprogrammascholen meedoen aan die regeling. Daar zetten we continu ook op in. Een derde. Ik hoef niet alles te behandelen anders hoor. We kunnen ook wat overslaan.

De voorzitter: U bent de professional. U weet welke kunt overslaan.

De heer Holstein: Ga maar even naar boven. Klik maar door. Een soort afstandsbediening. Wonen. Dit fundament onder bestaanszekerheid gaat natuurlijk over de betaalbaarheid van woonruimte en woonruimte an sich. De schaarste is natuurlijk groot. Bouwen is de opgave. En we voeren dan ook het bouwprogramma uit. Maar aanvullend daarop zoeken we ook naar ... Want dat vergt natuurlijk ook meer tijd, bouwen. En aanvullend daarop zoeken we naar mogelijkheden om vanuit de bestaande voorraad ook te kijken naar kansen voor wonen. Hier staan er een aantal genoemd. Die zal ik dan niet te veel op ingaan. Ik liep zelf dit weekend over de Voorstraat. Toen zag ik de Wibra. En ik weet dat dat is omgebouwd, of omgebouwd gaat worden naar allerlei mooie appartementen. Dat is even een voorbeeld hoe er ook gekeken wordt naar dat soort transformaties in de stad. En ik vond zelf bij die laatste allerlei arrangementen ook om het samenwonen te stimuleren. We hebben vorig jaar een raadsconsultatie gehad. Daar noemden we het al even ook als voorbeeld. Twee mensen in de bijstand die ieder als eenling in het leven staan, maar elkaar hebben gevonden en de vonk is overgeslagen, maar toch niet de stap durven te maken om te gaan samenwonen, omdat dat nogal wat financiële consequenties heeft en je niet goed weet waar je dan instapt. En dreigt de vonk dan toch weer weg te gaan, dan zit je wel ergens aan vast. Daar is de mogelijkheid, ook vanuit de Participatiewet, om dat toch op proef te proberen, een half jaar, onder dezelfde financiële condities. En te kijken of na dat half jaar die vonk er nog steeds is en dan alsnog te gaan samenwonen, waardoor er toch zo'n woning vrij kan vallen. Dat soort voorbeelden zoeken we natuurlijk. Dan gaan we naar het vierde fundament. Dat is het hebben van toegang tot zorg. Voor een deel ook grotendeels wel landelijk bepaald met het zorgstelsel in het land. De verplichte eigen risico's natuurlijk en zorgtoeslagen. Dat soort, daar hebben we weinig invloed op.

We hebben vooral ingezet in het uitvoeringsprogramma op integrale dienstverlening en de vraag van de inwoner centraal. Er ligt een opdracht bij de Sociale Dienst Drechtsteden en Dordt Sociaal om te kijken met elkaar naar een integrale toegang. Misschien dat een collega daar straks nog wat meer over vertelt. Een ander element gaat over ... Wellicht. Ik weet het niet precies. En anders kunnen we er nog iets over vertellen. Stress hebben we de nodige ervaring mee opgedaan de afgelopen jaren, met name bij de Sociale Dienst en Dordt Sociaal. En dan bedoel ik stress van inwoners. Ik hoor het mezelf zeggen. Ik denk, daar moet ik even iets meer bij zeggen. En dat is gewoon belangrijk om daar een goede dienstverlening op te hebben. Die ervaring hebben we wel opgedaan. Is ook omarmd door beide organisaties en breed ingezet binnen de eigen organisatie. En we verwachten ook in hun contactnetwerk dat dat ook door gaat sijpelen naar andere organisaties. Voor inwoners met een laag inkomen in relatie tot zorg communiceren we actief natuurlijk over de minimaregeling die we daarop hebben, die minimapolis, maar ook de mogelijkheid via bijzondere bijstand om iets te doen met tandartskosten. Ik zou zeggen, doe maar even de volgende. Vertrouwen. Het hebben van vertrouwen in de overheid is ook als fundament onder bestaanszekerheid geplaatst. Dat gaat over heel veel dingen eigenlijk. Dat gaat over het kunnen meepraten met beleidsontwikkelingen of gebiedsontwikkelingen in je stad. Dat gaat over bereikbaarheid van de overheid. Toegankelijkheid van de overheid. Het gaat over kwaliteit van medewerkers bij de overheid en integriteit van medewerkers bij de overheid. Ik denk dat dat allemaal elementen zijn die iets betekenen in het kunnen hebben van vertrouwen in de overheid. En daar gebeurt eigenlijk al best wel veel op natuurlijk. Volgens mij was er net, ik weet niet of dat ook in deze ruimte was, een bijeenkomst ook, als onderwerp de visie op burgerparticipatie. Als je het hebt over vertrouwen, is dat wel een ding natuurlijk. Maar er zijn ook allerlei variaties om de gemeente gewoon te bereiken natuurlijk. Allerlei verschillende mogelijkheden. We nemen de ambtseed af sinds een aantal jaren weer, als je het hebt over integriteit. Het brede verhaal, daar is wel natuurlijk aandacht voor in het uitvoeringsprogramma. Dat zijn relatief wat kleinere dingen die we dan aanstippen. Dat gaat om nog eens goed te kijken naar brieven die wij versturen in bijvoorbeeld de armoedeaanpak of in onze aanpak van Vroeg Eropaf, om dat weer eens goed tegen het licht te houden en ook samen met inwoners daar goed naar te kijken. We gaan ook onderzoeken of we in onze ASV, Algemene Subsidieverordening, richting onze subsidiepartners daar iets op kunnen meegeven. Dat we ook van hen verwachten om begrijpelijk te communiceren. Ik denk dat ik het hier maar even bij laat, als het goed is.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Holstein. Mevrouw Kamphuis had net een vraag bij het onderdeel wonen.

Mevrouw Kamphuis: Dank u wel. Ik zie staan, meer kamerverhuur mogelijk maken. Hoe hadden ze dat bedacht? Want nu hebben we last van meerdere mensen in een huis, waardoor arbeidsmigranten allemaal bij elkaar komen. En dat geeft problemen. Hoe hadden jullie dat in gedachten?

De heer Holstein: Ik zit even te kijken of mijn collega vanuit het fysieke domein er is, maar zo te zien niet. Die hadden we gevraagd om ook even aan te sluiten. Het zit hem vooral in die ... Het gaat niet over de hospitaregeling? Bedoelt u niet?

Mevrouw Kamphuis: Nee, meer kamerverhuur mogelijk.

De heer Holstein: Dat is een mogelijkheid om te kijken naar meer gebruik van eenzelfde ruimte door meerdere mensen. Maar ik begrijp dat het wel nodig is om goed te kijken waar je dat dan precies gaat doen.

De voorzitter: Uw collega van fysiek is niet aanwezig, maar mevrouw Van Benschop wil heel graag iets zeggen.

Mevrouw Van Benschop: Ik denk dat het belangrijk is om even op te merken dat dit soort dingen, daar gaan we uiteraard ook gewoon met de raad nog over spreken. En dat gaat via de Huisvestingsverordening. Het is niet zo dat alles wat nu in een verkennende fase is in het uitvoeringsprogramma op die manier ook uitgevoerd wordt, want uiteindelijk stelt de raad de Huisvestingsverordening vast. We hebben er nu geen inhoudelijk antwoord op, maar het komt zeker terug om nog met de raad te bespreken.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Van ... Venderbos. Sorry, krijg je als je een heel druk hoofd krijgt, dan kan je opeens geen namen ... Ik denk alleen maar Cees.

De heer Venderbos-Lambinon: Ik werd ook even getriggerd door kamerverhuur, naar aanleiding van wat mevrouw Kamphuis vroeg. Kamerverhuur moeten we denk ik niet verwarren met verkamering. En verkamering is iets wat mevrouw Kamphuis denk ik bedoelt. Terwijl kamerverhuur, ik heb een kamer die kan ik verhuren als een soort hospita.

De voorzitter: Ik denk, mijnheer Venderbos, dat we dat ook weer bij die woonverordening allemaal terugkomt. En daar kunnen ze nu geen antwoord op geven. Maar het is wel een goede opmerking overigens. Mevrouw Schnabel.

Mevrouw Schnabel: Dank u wel, voorzitter. Er werd net zojuist ... Dank u wel trouwens voor de presentatie. Er werd net aangegeven, natuurlijk als het echt gaat over inkomen, daar hebben we geen invloed op als gemeente. Maar we krijgen, gezien de toeslagen, de brede ondersteuning als gemeente. En dat is dan een geldbedrag dat we krijgen. En gemeenten kunnen dat zelf inrichten. Ik ben benieuwd, met het oog op de Toeslagenaffaire, hoe wij dat hier als gemeente inrichten en waar we het voor inzetten? En daarnaast was ik nog benieuwd, ons doel is om de schulden te verminderen. En in Arnhem hebben ze een Arnhems schuldenaanpak, waarbij ze de schulden van inwoners opkopen. En dat geeft heel veel positieve resultaten. Ik ben benieuwd of daar weleens over na is gedacht en hoe daartegenaan gekeken wordt.

De voorzitter: Wie heeft het antwoord?

Mevrouw Dekkers-Kamp: De eerste vraag ging over de Toeslagenaffaire compensatie. Dat wordt uitgevoerd bij ons door de Sociale Dienst. Ik moet heel eerlijk zeggen dat ik het technische antwoord op hoe dat helemaal uitgevoerd wordt, schuldig moet blijven. Als u daar meer over zou willen weten, dan kan ik dat eventueel nog wel nazenden hoe dat wordt aangepakt. Binnenkort ontvangt u ook het Beleidsplan Schuldhelpverlening. Dat wordt waarschijnlijk begin maart via het college naar de raad gestuurd. Echt het opkopen van schulden, dat zit daar nog niet in. We hebben de curatieve schuldhelpverlening bij de Sociale Dienst eigenlijk. Dat gaat ook vaak met een saneringskrediet en een aflostermijn. Maar we volgen uiteraard ook alle landelijke ontwikkelingen. En daar kijken we ook naar. En als het effectief iets oplevert, dan zullen we dat altijd in overweging nemen.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Balorian. Mevrouw Schnabel, kunt u uw lampje uitzetten?

Mevrouw Schnabel: Is goed.

De voorzitter: Mevrouw Balorian.

Mevrouw Balorian: Allereerst fijn dat we hierbij stil kunnen staan. Ik zie dat er ontzettend veel werk is verricht als het gaat om die uitvoeringsprogramma's. En ook als je ziet, op de tribune zitten er veel mensen, dit heeft veel belangstelling. Mijn eerste vraag die ik eigenlijk had is, hoe zit het met ondernemers met schulden? In hoeverre zijn daar initiatieven voor die hierin zijn meegenomen?

Mevrouw Dekkers-Kamp: Voor ondernemers met schulden, daar werkt de Sociale Dienst samen met het Regionaal Bureau Zelfstandigen. Dat is een bureau in Rotterdam wat echt specifieke expertise heeft op het gebied van ondernemers. In principe kunnen ondernemers ook gewoon in aanmerking komen voor schuldhelpverlening. En zij zullen daar altijd de expertise van dat bureau bij vragen.

Mevrouw Balorian: Nog even een vervolgvraag, voorzitter. Maar zijn er geen specifieke dingen opgenomen in dit uitvoeringsprogramma daarop?

Mevrouw Dekkers-Kamp: Nee dat wordt dan meer ... In het Beleidsplan Schuldhelpverlening zal dat een plek hebben.

De voorzitter: Wie heeft er nog een vraag, want anders gaan we door naar de tweede in ... Inspreker wilde ik zeggen. De tweede presentatie wordt ook toch wel ingesproken. Mevrouw Nieuwenhuis, met Elkaar Helpen. Gaat uw gang.

Mevrouw Nieuwenhuis: Dank u wel. Moet ik me nog even introduceren of ...

De voorzitter: Wat u wil.

Mevrouw Nieuwenhuis: Iris Nieuwenhuis, beleidsadviseur sociaal domein. Elkaar Helpen is eigenlijk het tweede plan wat we hebben. Dit plan behelst 3 programmaonderdelen, namelijk sociale cohesie, vrijwillige inzet en mantelzorg.

En met dit uitvoeringsprogramma zorgen we eigenlijk door de concrete acties en keuzes die we maken dat de sociale cohesie kan groeien en dat de Dordtenaren de ruimte voelen om elkaar meer te helpen, waardoor het eigenlijk makkelijker wordt om je vrijwillig in te zetten of als mantelzorger in te zetten. En het doel daarbij is om de algemene voorzieningen en de specialistische hulp in te zetten voor wie het het hardst nodig heeft. Sociale cohesie. Daarbij hebben we eigenlijk 3 actielijnen meegenomen. We willen meer sociale cohesie in Dordrecht. Dat doen we door het bevorderen van sociale netwerken. Eigenlijk ervoor zorgen dat er grotere sociale netwerken voor inwoners zijn om op terug te kunnen vallen voor hulp. Daarnaast ook het matchen van hulpvraag en aanbod. Daarvoor kijken we vooral lokaal in wijken, praten we over sociale netwerken en maken we ook de koppeling met gebiedsprogramma's, zoals het Nationaal Programma of Programma Dordt West, onder andere. Daarnaast willen we ook dat inwoners elkaar meer ontmoeten. Daarbij werken we samen met Dordt Sociaal en is er specifieke aandacht voor doelgroepen, zoals jongeren en ouderen. We willen dat daarbij de ontmoetingsplekken meer aansluiten bij de behoefte van inwoners en vinden het ook belangrijk dat het aanbod daarop aangepast kan worden, naar gelang de behoefte. De derde actielijn is, we willen dat inwoners zich minder eenzaam voelen. Daarbij hebben we de focus met een plan van aanpak, in samenwerking met Dordrecht Sociaal. We zetten in op eenzaamheidsspecialisten en we kijken naar een coalitie tegen de eenzaamheid, met verschillende partijen en partners. Vrijwillige inzet. Daarbij hebben we eigenlijk 2 actielijnen bepaald in het programma. We willen ervoor zorgen dat vrijwillige inzet eigenlijk beschikbaar blijft voor iedereen. Op dit moment hebben we 335 participatieplekken in Dordrecht. En participatieplekken zetten we ook regionaal met de Drechtsteden in. We hebben hierin een stimulerende en faciliterende rol. Vrijwillige inzet is namelijk niet afdwingbaar. We willen kijken of er mogelijkheden zijn voor meer participatieplekken en meer kijken en aansluiten op de behoeften van leerwerkbedrijven en ook mensen in een kwetsbare positie die wel heel graag vrijwilligerswerk willen doen, onder begeleiding, onder andere. De tweede actielijn heeft te maken met de vrijwillige energie van inwoners voor het vasthouden en aanboren daarvan. Daarbij hebben we al een heel sterk fundament staan op het gebied van vrijwilligersbeleid, samen met INZET078! als expertisecentrum. Waar de focus vooral op het ondersteunen, het stimuleren, het waarderen en het matchen zit. Daarbij zien we ook een hele belangrijke kans bij ouderen, namelijk de gouden golf noemen we dat eigenlijk. Dat willen wij ook heel graag samen met het expertisecentrum stimuleren en de vrijwillige energie daarin opzoeken. Hiernaast doen we heel erg ook de focus op de zelfredzaamheid van vrijwilligersorganisaties, met onder andere trainingen, et cetera. Dan hebben we als laatste nog de mantelzorg. En vanuit mantelzorg hebben we eigenlijk ook 3 actielijnen bepaald. Daarin hebben we ook een faciliterende en een ondersteunende rol. Naast het waarderen en het ondersteunen van onze mantelzorgers hebben we de focus ook op wonen en werken. Eigenlijk gaat het erom dat de basis op orde is. Dat betekent ook dat basisvoorzieningen optimaal worden. Woonvoorzieningen sluiten aan bij de behoefte van mantelzorgers. En we kijken ernaar om actief samen te werken met onze Dordtse werkgevers, zodat in het HR-beleid mantelzorgers gefaciliteerd worden. De tweede actielijn is, mantelzorgers krijgen meer regie. Daarin kijken we vooral naar balans en kijken we naar de voorliggende vrijwillige initiatieven en voorzieningen waar mantelzorgers mee geholpen zijn.

Hiernaast is het heel erg belangrijk dat mantelzorgers meer regie krijgen. Meer regie op de zorg en ook op het traject van hun naasten. Daarbij is de samenwerking tussen mantelzorg en professional erg belangrijk. De derde actielijn heeft vooral te maken met de domeinoverstijgende samenwerking verbeteren. Minder regeldruk is daarbij met verlichting heel erg belangrijk. We nemen daarbij mee ons kenniscentrum MEE Mantelzorg, die vooral ook focus zet op een regionale academie voor zelfzorg. Waarbij mantelzorgers ook de kans krijgen om vaardigheden te oefenen, waardoor ze weer meer regie over de zorg en het traject van hun naaste kunnen pakken. Informatie, advies en scholing is hierbij heel erg belangrijk. Het tweede punt is het Integraal Zorgakkoord, de IZA. Die is ook gewaarborgd in het Regioplan Waardelanden bij het thema mantelzorg.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Nieuwenhuis. Wie mag ik een vraag laten stellen? De heer De Heer.

De heer De Heer: Voorzitter, dank u wel. En dank voor alle informatie. Ik ging even aan op het thema eenzaamheid. En ik lees daar ook in het uitvoeringsprogramma het beoogde doel, minder inwoners voelen zich eenzaam en er zijn meer eenzaamheidsmeldingen bij professionals. Ik dacht, dat zou elkaar een beetje in de wielen kunnen rijden natuurlijk. Als we meer meldingen krijgen, hoe weten dan dat ook minder inwoners zich eenzaam voelen? Ik was überhaupt benieuwd, hoe gaan we dat meten?

Mevrouw Nieuwenhuis: Sowieso vinden we het belangrijk dat als er meer eenzaamheidsmeldingen zijn, dan hebben we het ook in kaart. Dat betekent dat mensen zich ook vrij voelen om te melden en aan te geven dat het er is. We hebben verschillende manieren om te meten. Ik zit even te kijken, ik weet ze niet allemaal uit mijn hoofd. Die staan ook in het plan, de manier waarop we dingen 'mixin'. Ik ga even kijken. Ik zie hier dat we via het RIVM, inzicht op wijken, dat we die eigenlijk gebruiken om dat te bekijken. Op dit moment is, 56 procent voelt zich eenzaam binnen Dordt. En het is de insteek om dat te verminderen.

De voorzitter: U heeft nog een aanvullende vraag?

De heer De Heer: Ja, nog een kleine aanvullende vraag, ook over hetzelfde thema. Er wordt gesproken over een plan in wording. Is dat een plan wat ook gaandeweg dan onze kant op komt, of is dat onderdeel van een ander integraal plan? Even in de verwachting van, wanneer kunnen we dat onze kant op zien komen?

Mevrouw Nieuwenhuis: Mag ik naar jou kijken daarvoor? Want dat is geïntegreerd in Dordt Sociaal.

De voorzitter: Er wordt nee geschud. U mag niet daarnaartoe kijken. Mevrouw Van Benschop, daar mag u naar kijken.

Mevrouw Van Benschop: Ik denk dat hier een beetje verwarring ontstaat over dat er een nieuw beleidsstuk zou komen of zo. Dat is niet het idee. We werken samen met Dordrecht Sociaal. Dat zijn onze wijkteams, het jongerenwerk en Buurtwerk.

Buurtwerk kan hier natuurlijk een belangrijke rol in spelen, maar ook de sociale wijkteams. We hebben regelmatig, zowel ambtelijke als bestuurlijke overleggen. En we proberen juist dat aspect eenzaamheid in te brengen in die integrale opdracht van Dordrecht Sociaal, omdat dat de mensen zijn die vaak onze inwoners in de wijk spreken. Daar wordt het plan gemaakt. Dat is niet iets waar wij met een nieuw beleidsstuk mee komen.

De heer De Heer: Kleine aanvullende vraag. Omdat er inderdaad staat, we stellen een integraal plan van aanpak eenzaamheid op. Daar ging ik even op aan. Het lijkt me gewoon bijzonder interessant om dat t.z.t. dan ook niet te missen, laat ik het zo zeggen, omdat er heel veel onze kant op komt. Vandaar even de verduidelijkende vraag.

Mevrouw Van Benschop: Volgens mij kunnen we wethouder Van der Kruijff prima vragen om dat ook gewoon met de raad te delen. Maar dat komt in samenwerking met Dordrecht Sociaal tot stand. In hoeverre daar dan nog besluitvorming plaatsvindt in de raad, dat kan ik nu niet zeggen.

De heer De Heer: Heel graag, als die vraag wethouder Van der Kruijff kan bereiken, want die behoefte is er.

De voorzitter: Mevrouw Schnabel.

Mevrouw Schnabel: Dank u wel. Ik was benieuwd naar het kopje, mantelzorgers krijgen meer regie. Hoe zorgen we ervoor dat we alle mantelzorgers bereiken? En een interessevraag. Er staat, vrijwilligers koppelen aan mantelzorgers. Hoe zorgen we ervoor dat we dan die mantelzorgers juist niet belasten door er vrijwilligers bij in te zetten?

Mevrouw Nieuwenhuis: Wat bedoelt u precies met belasten?

Mevrouw Schnabel: Ik bedoel eigenlijk daarmee, op het moment dat een mantelzorger zich meldt en aangeeft hulp nodig te hebben, dan wordt daar een vrijwilliger bij ingezet. Hoe ziet dat er dan eigenlijk uit? Dat is meer waar het op neerkomt.

Mevrouw Nieuwenhuis: We hebben verschillende manieren. Wat we aangeven, is dat de focus ligt op voorliggende vrijwillige initiatieven. Die hebben we zeker. Kijk naar bijvoorbeeld Helpende Handen. Kijk naar de Hulplijn Dordt. Dat zijn allemaal manieren die op vrijwillig initiatief ... Dat er bijvoorbeeld respijtzorg kan worden geleverd voor onze mantelzorgers. Dat is wat we bedoelen met koppeling met vrijwillige inzet.

De voorzitter: Nog een kleine aanvullende vraag. Even je lampje aan.

Mevrouw Schnabel: Ik had gedrukt. Dank. Hoe zorgen we ervoor dat we mantelzorgers bereiken, of eigenlijk nog meer bereiken dan dat we ...

Mevrouw Nieuwenhuis: Dat doen we op heel veel verschillende manieren. We werken natuurlijk heel nauw samen met MEE Mantelzorg, ons kenniscentrum. En die doet heel veel op het gebied van communicatie en alles op het gebied van mantelzorg en hoe we ze ook bereiken.

We focussen ook dit jaar, of volgend jaar ook op het aanboren van verschillende doelgroepen ook binnen de mantelzorg. Ook jongere mantelzorgers. En daarmee proberen we zoveel mogelijk bereik te creëren.

De voorzitter: Een heel klein dingetje aan toevoegen dan.

Mevrouw Van Benschop: Ik vind het toch wel belangrijk om even te noemen dat heel veel mantelzorgers zien zichzelf niet per definitie als mantelzorger. En dat is volgens mij waar de vraag vandaan komt. Tenminste, zo hoor ik hem. En daar kun je natuurlijk heel veel communicatie op loslaten en ongelooflijk veel campagnes, maar mijn mening is dat je ook veel meer zou moeten focussen op het gesprek voeren überhaupt onderling. Omdat je vaak ziet dat mensen op het moment dat het eigenlijk al veel te veel is, zich gaan realiseren, misschien moet ik ergens aan de bel trekken. Dit is niet iets wat je met allerlei campagnes en communicatie gaat oplossen. Dat doen we wel, zodat mensen in ieder geval weten wat voor voorzieningen we hebben. Maar het is ook iets waar we gewoon continu het gesprek over aan moeten blijven gaan. Niet alleen als overheid, maar ook onderling. Om mensen bewust te maken van het feit dat als je zorgt voor een naaste, dat daar ook mogelijkheden zijn om ondersteuning te krijgen.

De voorzitter: De heer Van Dam Timmers.

De heer Van Dam Timmers: Dank, voorzitter. Ook een vraag of misschien ook een opmerking op het gebied van de sociale cohesie en de vrijwillige inzet. Ik zie dat er heel veel woorden gaan ook daaruit naar registratie en registratie bij professionals. Maar zou het niet juist ook een doelstelling moeten zijn om zoveel mogelijk van deze mensen richting vrijwilligersorganisaties te krijgen of kerken of andere maatschappelijke organisaties, zodat je als gemeente eigenlijk juist daar niet het zicht op probeert te hebben. Omdat uiteindelijk sociale cohesie is juist niet dat de gemeente het doet.

De voorzitter: Mevrouw Nieuwenhuis.

Mevrouw Nieuwenhuis: Uiteindelijk is sociale ... Sorry?

De voorzitter: We zitten even van, dit is eigenlijk wel een beetje een politieke vraag. En daar kan natuurlijk mevrouw Nieuwenhuis geen politiek antwoord op geven. Ik wil hem eigenlijk even parkeren.

De heer Van Dam Timmers: Dan verander ik mijn vraag.

De voorzitter: Daar bent u altijd heel handig in. Maak er een technische vraag van.

De heer Van Dam Timmers: Dank, voorzitter. Dan is de vraag, welke rol hebben vrijwillige professionals in het bevorderen van deze sociale cohesie?

De voorzitter: Welke rol hebben ...

De heer Van Dam Timmers: Voorzitter, als we het hebben over eenzaamheid, hebben we natuurlijk heel veel mensen die professional zijn op dat gebied, maar zichzelf niet zien als professional op dat gebied, omdat ze vrijwilliger zijn. En mijn vraag was, welke rol hebben vrijwilligers dan op het bevorderen van deze sociale cohesie binnen dit beleidsstuk? Ik kom dat niet heel duidelijk tegen, vandaar mijn vraag.

De voorzitter: Doet u een poging, want ik moet hem nog bedenken hoe die in elkaar zit, die vraag.

Mevrouw Nieuwenhuis: Ik geef eerlijk toe, ik vind hem lastig om te beantwoorden.

De voorzitter: U mag zeker een technisch antwoord geven, maar geen politieke.

Mevrouw Van Benschop: Ik laat de politiek er helemaal buiten. Als het gaat over sociale cohesie, dan is in de eerste plaats natuurlijk belangrijk dat er netwerken in de wijk zijn. En dat zijn heel vaak vrijwillige organisaties of vrijwilligers die überhaupt een rol spelen in de wijk. Ik zie er hier ook een aantal op de publieke tribune zitten. En die waarderen we natuurlijk enorm, want dat is wel wat in de wijken geworteld is. Dat is ook echt wel het uitgangspunt, dat je zo dicht mogelijk bij de inwoner ... Als dat er vrijwillig is, fantastisch. Maar we zien wel dat als dat niet voldoende is, dat wij ook een rol hebben om mensen daarnaartoe te leiden of om extra inzet te plegen. Want het begrip is al vaker teruggekomen, maar samenredzaam is wel wat ons gaat helpen om ook met alle uitdagingen die op ons afkomen de komende jaren of vele jaren het hoofd te kunnen bieden. Hier gaat het vooral ook over, welke rol nemen wij als overheid om mensen toe te leiden naar deze vrijwillige initiatieven? En waar is er dan een extra inzet gevraagd vanuit ons of vanuit een professionele partner, zoals Dordrecht Sociaal?

De voorzitter: Dat was he? Fijn. De heer Schalken.

De heer Schalken-den Hartog: Dank u wel. Ook namens Beter voor Dordt natuurlijk bedankt voor de mensen die allemaal hebben ingesproken ook en een toelichting hebben gegeven. Eigenlijk in het algemeen, en misschien is dat wel een vraag ook richting de wethouder, we zien hier heel veel doelstellingen staan van, we willen meer mensen bereiken, we willen minder mensen in armoede. Dadelijk als we meer tot de uitvoering komen, gaan we dat dan ook nog concreter maken in percentages van, waar gaan we naartoe werken? Zodat we duidelijk ook kunnen meten waar we binnen een bepaalde tijd graag proberen te komen.

De voorzitter: Mevrouw Van Benschop, zijn er meetmomenten, meetinstrumenten, KPI's, daar zocht ik naar, heel goed, waarnaar gevraagd wordt?

De heer Schalken-den Hartog: Ik wil het wat eenvoudiger.

De voorzitter: Het heet KPI.

Mevrouw Van Benschop: Maar ik snap de vraag. Er zijn natuurlijk verschillende, KPI's is inderdaad een rotwoord, maar verschillende meetmogelijkheden om de doelstellingen te monitoren. Dat vindt niet allemaal plaats in deze uitvoeringsprogramma's. Dat is voor een deel ook gewoon op de beleidsterreinen waar het beleid gemaakt wordt. Ik kan zelf iets zeggen over werk en inkomen bijvoorbeeld. Als wij bezig zijn met mensen toeleiden naar werk vanuit de bijstand, dan wordt dat eigenlijk vanuit de Sociale Dienst, in combinatie met de gemeente, gemonitord. Dat zal niet plaatsvinden in het uitvoeringsprogramma. Maar ik versta de vraag ook een beetje zo dat er gezocht wordt naar, kunnen we dat dan in een soort samenhang nog terugvinden in relatie tot wat er in de uitvoeringsprogramma's staat? En die neem ik gewoon even mee terug, voordat ik hier uitspraken doe die ambtelijk heel veel vragen. Maar daar komen we op terug.

De voorzitter: Wie nog? De heer Ayverdi.

De heer Ayverdi: Dank u, voorzitter. Zijn de oorzaken van eenzaamheidsproblematiek bekend in de meldingen? Heeft het te maken met bijvoorbeeld discriminatie op school, op de arbeidsmarkt of heeft het andere sociale componenten, economische misschien of religieuze? Zo ja, heeft het ook een weerspiegeling in de aanpak?

Mevrouw Nieuwenhuis: Het wordt gemonitord. Daarom zetten we ook op dit moment ... Hebben we de focus op de eenzaamheidsspecialisten en ook een coalitie tegen de eenzaamheid van verschillende partijen, om dat ook te monitoren. En van daaruit dan ook te kijken hoe we het aanbod kunnen aanpassen, waar nodig.

De voorzitter: Ik kijk even rond. Voor nu voldoende over Elkaar Helpen? Dan stel ik voor om drie minuten even op te staan, deuren open te maken, eventueel te plassen, water te pakken, want anders halen we het volgende uur niet. En dan moeten we elkaar inderdaad gaan helpen, maar anders. Met specialistische hulp. Het is weer tijd, de hoogste tijd om nog twee presentaties te krijgen. Ik kreeg net commentaar, of commentaar, een opmerking van de tribune dat als u aan het praten bent in de microfoon om iets dichterbij de microfoon te zitten. Het wordt niet goed verstaan. Snoertje is tekort. Wie weet lukt het. Zijn we allemaal zover? De heer De Koning, u kunt uw presentatie geven.

De heer De Koning: Dank u wel. Mijn naam is Mart de Koning. En ik mag namens het college u meenemen in het uitvoeringsprogramma Algemene voorzieningen. Dit Algemene voorzieningen programma heeft vijf actielijnen, die u allemaal heeft kunnen lezen. Daarvan ga ik er eentje wat verder uitlichten. En de rest wordt wat meer zijdelings genoemd. Mocht u daar wat meer over willen horen, dan is daar altijd de vragenronde. De actielijnen zijn allereerst keuzes maken. Wat betreft algemene voorzieningen is het misschien wel goed om even te noemen dat qua concreetheid dit een programma is wat misschien wel het minst concreet is van de uitvoeringsprogramma's. Dat heeft er ook mee te ... Dat zal ik zelf wel ... En dat heeft ermee te maken met dat algemene voorzieningen best wel een lastige definitie is. Wat is een algemene voorziening en wanneer hebben we er als gemeente invloed op en wanneer niet? Dat vraagt nou eenmaal iets meer tijd om daar uiteindelijk echt iets concreets over te vinden. Vandaar dat we eerst stilstaan bij keuzes maken.

Hij mag naar keuzes. En daarin kijken we naar wat wij als gemeente voor lijnen hebben lopen richting organisaties, via dan wel subsidie of opdrachten en waarmee we kunnen sturen. Bij dat soort partijen gaan we dieper duiken in wat zij voor bereik hebben, wat voor vraag achter hun aanbod zit, of dat efficiënt wordt ingezet, waar deze voorzieningen überhaupt in de stad geplaatst zijn en of het een beetje een logische vindplaats is voor de plek in de stad? Dat zijn allemaal nog heel algemene vragen. Tegelijkertijd denken we wel dat door deze vragen te beantwoorden er een eerste beeld ontstaat van, wat de vraag is naar welke voorziening en of daar voldoende aanbod op is of dat er nog iets bij moet en of de spreiding in de stad wel klopt met de vraag waar de voorziening het meest leeft? Dit zijn uiteindelijk data die ons stellen om keuzes te maken, op basis van datgene welke voorzieningen het meest efficiënt zijn. En daarmee hopen we uiteindelijk zoveel mogelijk voorzieningen tegen zo efficiënt mogelijke inzet in stand te houden in de stad en waar nodig uit te breiden en op andere plekken misschien wat minder. Dan kom ik bij de overige punten, actielijnen van de algemene voorzieningen. En die gaan meer in op het stuk samenwerking, bijvoorbeeld, tussen de partijen. We hebben binnen de stad behoorlijk wat organisaties waar we contact mee hebben. Dat zijn accountgesprekken als het gaat om subsidies of opdrachtgesprekken bij opdrachten. En de samenwerking daartussen kan soms wel verbeterd worden, vermoeden wij. En als gemeente hebben we daar het beste zicht op en kunnen we ook het meest sturen om die samenwerking verder tot stand te brengen. Concreet willen we dat bijvoorbeeld doen door te kijken naar een aantal partijen die binnen hetzelfde veld of binnen dezelfde activiteiten uitvoering geven. Hen samen te laten werken, een subsidiepot te geven en hen dat te laten verdelen, om zoveel mogelijk de inzet te plegen die zij kunnen leveren voor dat budget. Een andere, die ook met subsidies te maken heeft, is het meerjarig subsidiëren. We hebben sinds kort een aantal subsidietrajecten lopen, waarin over meerdere jaren heen subsidie is afgegeven. Dat moet meer zekerheid brengen voor partners en ook voor onszelf als gemeente. Je weet waar je aan toe bent. Tegelijkertijd is het ook de vraag, levert dat datgene op wat we willen? Niet alleen de zekerheid speelt namelijk mee, ook een stukje efficiency. Ben je inderdaad minder tijd kwijt met verantwoorden en kunnen we nog wel genoeg sturen, omdat we niet meer elk jaar standaard een nieuwe subsidie, bijvoorbeeld, gesprek moeten voeren? Dat wordt binnenkort geëvalueerd. En tot slot hebben we ook inderdaad een onderzoek lopen naar de vraag, welke voorzieningen er momenteel zijn waar een eigen bijdrage voor gevraagd kan worden? En hier zit ook al een sneak preview in een naar specialistische voorzieningen paragraaf voor zo meteen. Omdat er ook een aantal specialistische voorzieningen mogelijk als algemene voorziening kunnen worden ingezet, houdt dat in dat de voorzieningen die vanuit specialistische voorzieningen naar algemene voorzieningen komen hier ook onder kunnen vallen. Dat er ook een eigen bijdrage voor wordt geheven. Concreet kun je hierin denken aan een aantal Wmo-voorzieningen, huishoudelijke hulp, het vervoer. En dat zal dan een eigen bijdrage zijn in principe op basis van inkomen, inkomensafhankelijk. Dat is even heel kort het Algemene voorzieningen programma in een notendop. Zijn hierover vragen?

De voorzitter: Wie mag ik het woord geven? Mevrouw Balorian.

Mevrouw Balorian: Dank je wel voor de uitleg. Als ik kijk naar het uitvoeringsprogramma, zie ik staan op pagina 5, dan wordt er aangegeven, de administratieve lasten van subsidiepartners verlagen en op die manier ook bouwen aan vertrouwen. Wordt er aangegeven dat er binnen het Dordts Leerprogramma en het project maatschappelijke diensttijd is hiermee gestart. Kan ik wat meer uitleg krijgen over die maatschappelijke diensttijd?

De heer De Koning: Toevallig ben ik er ook bij betrokken, maar dit is wel een heel ander onderwerp dan algemene voorzieningen of het uitvoeringsprogramma. Omdat de maatschappelijke diensttijd op zichzelf niet als onderdeel van het uitvoeringsprogramma staat. Ik kan u met alle liefde vertellen wat de maatschappelijke diensttijd en projecten hier doen.

Mevrouw Balorian: Maar wat is dan de koppeling?

De heer De Koning: De koppeling is dat wij bij de maatschappelijke diensttijd al meerjarige subsidies hebben afgegeven, voor een aantal jaren. En dat is echt een puur stukje proces. Dat willen we evalueren. En geen inhoudelijke stuk verder inderdaad.

Mevrouw Balorian: Op pagina 4 wordt er aangegeven dat ze willen de samenwerking bevorderen tussen zorg en het sociaal domein. En dan is het doel minder verwijzingen naar specialistische hulp. En de activiteiten die daarvoor plaats zullen vinden, zijn onder andere uitvoering geven aan bestaande programma's, zoals Kansrijke Start, Leefstijlzorg, et cetera. Kan je wellicht een concreet voorbeeld geven hoe een van die programma's bijdraagt aan het doel?

De voorzitter: Het stokje wordt even overgegeven. Gaat uw gang.

Mevrouw Van Oostrom-van der Meijden: Bijvoorbeeld Kansrijke Start, daar vindt echt een samenwerking plaats tussen ons, het sociaal domein, maar ook met verloskundigen, de kraamzorg, het ziekenhuis, gynaecologen. En daar proberen we dat die partners veel meer met elkaar samenwerken. Waar nu een verloskundige natuurlijk vrij snel al bekend is in een gezin en de kraamzorg komt ook nog een keer en er komt ook de jeugdgezondheidszorg. En zo zien we dat er heel veel partners of heel veel mensen in zo'n gezin komen. En al heel snel kan dat een medische hoek in gaan, gynaecoloog of een verloskundige, terwijl er ook redelijk vaak gewoon een sociale problematiek speelt. En door veel meer die samenwerking te verbinden met elkaar, proberen we dat er minder naar specialistische hulp of naar het ziekenhuis of wat dan ook verwezen wordt. En dat bijvoorbeeld gewoon een jeugdgezondheidsmedewerker, het consultatiebureau daarin kan ondersteunen. Bijvoorbeeld Kansrijke Start gaat echt over de eerste duizend dagen.

De voorzitter: De heer Schalken.

De heer Schalken-den Hartog: Dank u wel, voorzitter. Volgens mij was dat ook een van de laatste slides uit de presentatie, zoals we die hier bij de stukken hadden.

Over monitoring en financiën, daar wordt wat mij betreft niet geheel duidelijk hoe de voortgang daarin, in dat proces, eigenlijk wordt gemonitord. Er staan duidelijke acties in met oplevermomenten van wanneer bepaalde dingen gehaald moeten zijn, maar hoe gaat de organisatie monitoren of dat wel of niet haalbaar blijkt te zijn? Zodat je ook nog tijdig eventueel kunt bijsturen.

De voorzitter: Heldere vraag. Wie mag ik vragen deze te beantwoorden?

De heer De Koning: We hebben inderdaad de momenten gekoppeld aan de acties waarvan we denken op dit moment dat ze dan realistisch zijn om uit te voeren. En daar gaan we ook voor. Tegelijkertijd, voor heel veel van de acties die ook hierin staan, zal hetzelfde gelden als ook bij eerder genoemde acties al terugkwam. Namelijk dat als ze echt concreet worden dat het waarschijnlijk binnen een ander plan, een ander beleidsveld specifiek is uitgewerkt en dat daar ook een stuk monitoring zit.

De heer Schalken-den Hartog: Voorzitter, nog een vervolgvraag. Het gaat mij vooral om hoe jullie dat gaan monitoren, zodat dat ook volgbaar voor ons is als we daar interesse in zouden hebben.

De voorzitter: Waar kunnen we dat vinden, is eigenlijk de vraag.

Mevrouw Van Oostrom-van der Meijden: Je ziet dat in alle uitvoeringsprogramma's hebben we aan het eind een tabel met inderdaad de meer en de minder en de huidige situatie en de bronnen. En heel vaak zijn het bronnen die maar eens in de twee jaar, soms vier jaar zelfs gemeten worden. Wat wel belangrijk is, is ook dat met alles wat we doen, soms zijn acties heel concreet en is het wel heel makkelijk om af te vinken, maar uiteindelijk doen we het natuurlijk ergens voor. De output en de outcome. We willen natuurlijk uiteindelijk ervoor zorgen dat we inwoners kunnen helpen die het echt nodig hebben. En dat is niet van vandaag op morgen. Sowieso heeft de monitor ook echt een langere termijn. Dat merkten we hierbij ook. Het is best wel lastig om te monitoren. En daarnaast hebben we met heel veel andere ontwikkelingen te maken. We hebben natuurlijk een paar jaar geleden de coronacrisis gehad, die dan ineens de eenzaamheid weer ... Sowieso is meten heel lastig. Dat is één. Deze uitvoeringsprogramma's lopen tot met 2027. Dat betekent dat we eind 2027 met een evaluatie komen en ook met nieuwe plannen voor '28, '29 en '30. Dat is sowieso een moment waarop we monitoren en evalueren. En tussentijds komen best wel een aantal maatregelen of acties terug in bestaande programma's. Zoals Leonie net vertelde over het programma Armoede tegen schulden. Dat komt regelmatig hier langs. Als we het hebben over jeugdhulp, daar gaan we natuurlijk een heel proces de komende maanden op ... Op de natuurlijke momenten en in de P&C-cyclus worden jullie ook op de hoogte gebracht.

De voorzitter: Een korte vervolgvraag?

De heer Schalken-den Hartog: Als laatste misschien dan toch een oproep, hoe voor ons duidelijk wordt hoe wij dat kunnen monitoren? Je gaf net gelukkig aan bepaalde P&C-momenten. Maar ik zou dat graag wat concreter willen hebben.

De voorzitter: Mevrouw Van Benschop had de vraag al voorzien.

De heer Schalken-den Hartog: Heel goed.

Mevrouw Van Benschop: Ik zit vooral gewoon even goed te luisteren naar wat precies de informatiebehoefte is. En die kan ik me eigenlijk best goed voorstellen. Vier uitvoeringsprogramma's heeft het college vastgesteld en die leggen we in de raad om dat te kunnen monitoren heel concreet op de KPI's, doelstellingen. Dat deel is denk ik lastig om dat te bundelen bij de uitvoeringsprogramma's. Wat ik wel toe kan zeggen, is dat we in ieder geval in Q4 dit jaar nog een RIB sturen naar de raad, waarin we toelichting geven op, wat is er gebeurd vanaf het moment nu tot einde van het jaar? Dan hebben we in ieder geval een tussenmoment om het gesprek te voeren, voorafgaand aan dat die evaluatie plaats gaat vinden en er weer nieuwe plannen gemaakt moeten worden. Ik hoop dat daarmee in ieder geval de informatiebehoefte voor een deel tegemoet wordt gekomen.

De voorzitter: De heer Van Dam Timmers.

De heer Van Dam Timmers: Dank, voorzitter. Ik heb een vraag over het meerjarig subsidiëren, wat natuurlijk iets moois is. Maar daar staat ook bij dat de administratieve lasten van subsidiepartners worden verlaagd. En tegelijkertijd lees ik verder in de stukken veel over KPI's. Betekent deze wens dat er dan ook KPI's juist worden geschrapt of dat de informatiebehoefte juist wordt verminderd die de gemeente heeft ten opzichte van vrijwilligersorganisaties en subsidiepartners of zorgorganisaties? Even duiding op dat punt.

De heer De Koning: Ja, dat is inderdaad een spagaat, die goed wordt gezien. Wanneer je meerjarig subsidieert, houdt het ook in dat je een stukje ijkmomenten daarin mogelijk inlevert, omdat je in ieder geval je beslissing over hoelang je iets subsidieert verlengt ten opzichte van wat je gewend was voor meestal een jaar. Over het algemeen worden daar wel ijkmomenten alsnog ingebracht om een keer per kwartaal, per halfjaar, per jaar, dat zijn een beetje de gangbare frequenties, een tussenevaluatie of een voortgangsverslag aan te leveren. De mate daarin kan van verschillen van een A4'tje tot een heel rapport. Dat zijn wel een beetje de punten waar je bij meerjarig subsidiëren veel meer je informatie vandaan moet halen, dan in de cyclus die we gewend zijn met jaarlijks subsidiëren, waarin je elk jaar je standaard gesprekken hebt en daar je informatiebehoefte uithaalt. Dat is een net iets andere manier van informatie ophalen. Wat er in ieder geval in vermindering zit in administratieve lasten is het stukje accountantscontrole. Dat kan een voordeel zijn. Maar inderdaad, het is wel een risico dat we vervolgens via de voortgangsrapportage nog zoveel gaan opvragen dat dan de administratieve lasten niet heel veel naar beneden gaan.

De voorzitter: U heeft nog een korte vervolgvraag?

De heer Van Dam Timmers: Ja. Dank, voorzitter. Dan misschien meer een oproep, om daar wel rekening mee te houden. Als dit de wens is, dan kun je niet aan de andere kant elke informatie ook willen hebben. Mijn pleidooi is voor de uitvoering altijd.

De voorzitter: Ik kijk nog even rond. Wie nog? Dan gaan we naar onze laatste sessie. En dan mag ik de heer Haksteeg het woord geven.

De heer Haksteeg: Dank u wel, voorzitter. Het laatste uitvoeringsprogramma Specialistische hulp, daarmee willen we zorgen dat de specialistische hulp beschikbaar blijft voor de inwoners die het echt het hardst nodig hebben. We zien nu dat die vraag naar specialistische hulp toeneemt, terwijl de financiële middelen natuurlijk beperkt zijn. En we zien dat het maken van keuzes noodzakelijk is om te voorkomen dat het systeem vastloopt en de meest kwetsbare inwoners zonder hulp komen te zitten. De eerste maatregel is dat we de toegang tot hulp integraler en gericht maken. En ik licht daar dan een paar maatregelen uit. Collega Lesley had het er net al heel kort over, de opdracht integrale toegang die wordt uitgevoerd door de Sociale Dienst en Dordrecht Sociaal. Ze hebben die opdracht gekregen om lokale integrale toegangspunten voor de inwoners te realiseren, waar zij terecht kunnen voor alle vragen, alle sociale onderwerpen die spelen. We willen eigenlijk dat er in elk gebied, in elke wijk een laagdrempelige inloop ontstaat, waar inwoners terecht kunnen met hun vragen op alle onderwerpen. En daar moet je dan bijvoorbeeld aan denken dat waar nu het Sociaal Wijkteam zit, dat daar ook dan consultants Wmo, inkomen, schulden aanwezig zijn en werkzaam zijn in deze punten. En die samenwerking is natuurlijk niet helemaal nieuw. De samenwerking tussen Dordrecht Sociaal en de Wmo-consulenten is er al. Maar we willen die nu wel gaan intensiveren. Het gaat om het anders organiseren en inrichten van die inloop en toegang door eigenlijk alle disciplines daar zoveel mogelijk toe te voegen, fysiek bij elkaar te zetten, zodat er met meer uren bij elkaar gewerkt wordt dan nu nog het geval is. Dan gaat het eigenlijk om een fysieke en een digitale toegang. Die integrale toegang heeft ook een relatie met het volgende punt, de opdracht Basishulp en Jeugdhulp naar Voren. Want het gaat in de kern in beide opdrachten ook om een verandering van de cultuur en een versterking van het vakmanschap van de professionals. Dordrecht Sociaal heeft namelijk de opdracht gekregen om door te ontwikkelen naar een algemene voorziening, die vaker hulp en ondersteuning zelf gaat bieden. Ook vaker collectief en meer gericht op het hele gezin, in plaats van het steeds vaker verwijzen naar de regionaal gecontracteerde jeugdhulporganisaties. En dat kwam een paar weken geleden ook in het rondetafelgesprek al aan de orde hier. We zien gewoon te vaak nog dat vragen binnenkomen als jeugdhulpvraag, terwijl er eigenlijk sprake is van andere problemen die eerst opgelost moeten worden. En dan kom je bijvoorbeeld weer op het stuk bestaanszekerheid. Dordrecht Sociaal gaf dit enkele weken geleden zelf ook al aan. Ze noemden toen ook de piramide van Maslow als voorbeeld. Zij willen ook kijken, hoe kunnen we werken aan duurzame oplossingen, door vanuit het hele gezinssysteem te kijken en niet alleen vanuit de jeugdige. En dan kom je ook weer op het verhaal van, hoe versterk je dan de sociale cohesie binnen de wijken? De samenredzaamheid werd net volgens mij ook nog genoemd. Dat vraagt om een andere manier van werken. Echt wel ook een cultuuromslag in de houding en gedrag van medewerkers. Maar ook een andere samenwerking met jeugdhulpaanbieders, door expertise te verschuiven naar voren en aan te sluiten veel meer op het gezin en in de wijk. Het verschuiven van hulp alleen is niet voldoende. Het gaat echt om het toevoegen van die expertise. Als het gaat om de toegang, die zit natuurlijk niet alleen bij Dordrecht Sociaal, maar loopt ook via de gecertificeerde instellingen en de huisartsen.

Over die laatste gesproken, we willen eigenlijk ook dat huisartsen, praktijkondersteuning minder vaak doorverwijzen naar de regionaal gecontracteerde zorg. We zien dat dat nog steeds aan het toenemen is. We hebben nu ook de contacten met de huisartsen. Het is ook het plan om dit jaar een werkagenda op te stellen. Dat doen we dan met DrechtDokters, de koepelorganisatie. Dat is iets wat in ontwikkeling is. Naast de inzet van de huisarts gaat ... Ook de praktijkondersteuners ggz spelen natuurlijk een rol. Die dragen eigenlijk bij aan die beweging. We zien bijvoorbeeld dat ook een interventie, zoals Sociaal Recept, daaraan kan bijdragen. Mensen die met bijvoorbeeld een lichamelijke klacht naar de huisarts stappen, maar waar dan een heel ander probleem achter schuilt. Dan heeft een praktijkondersteuner, namens de huisarts, de mogelijkheid om ook door te sturen naar het Sociaal Recept, waar bijvoorbeeld een sociaal makelaar vanuit Dordrecht Sociaal met de inwoner kijkt, wat is eigenlijk de best passende hulp en zorg? Dat voor wat betreft de toegang. Dan ga ik door naar de tweede maatregel, de aanpassingen in het hulpaanbod. Ik spits dan ook weer even toe op met name de Jeugdhulp. U weet dat we daarin als gemeente met andere gemeenten in de regio met een serviceorganisatie werken aan het bredere verbeterprogramma Beschikbare en Betaalbare Jeugdhulp. Inkoop is daar een onderdeel van. En we werken dit jaar toe naar nieuwe inkoopcontracten met de jeugdhulpaanbieders per 1 januari '26. Met die nieuwe contracten willen we ook scherpere keuzes maken in de contractering van aanbieders en welke vormen van hulp we regionaal blijven inkopen, ook wat we niet meer willen inkopen, maar ook wat we meer lokaal zelf willen organiseren, bijvoorbeeld via Dordrecht Sociaal. Ook hierin ziet u eigenlijk weer die relatie terug met de opdracht Basishulp en Jeugdhulp naar Voren. Daar laat ik hem even bij. Ik ga door naar, de druk zit erop, de derde en laatste maatregel, de samenwerking. Ik licht daar ook twee belangrijke uit. De samenwerking met het onderwijs. We zien dat die natuurlijk ook een rol spelen in het beroep op Jeugdhulp. En zij hebben met het Samenwerkingsband Passend Onderwijs de opdracht om het verzuim en thuiszitters te voorkomen en terug te dringen, maar ook het realiseren van passend en inclusiever onderwijs. Dat is echt een opdracht die bij het onderwijs ligt. Een goed voorbeeld hiervan is dat het Samenwerkingsband inmiddels een aanpak heeft die zich richt op een aantal onderdelen. Dat zijn onder andere afspraken met de schoolbesturen over een uniforme wijze van de registratie en analyse van het verzuim op scholen. Dan gaat het met name om de aan- en afwezigheid van leerlingen. Want we zien dat dat een indicator kan zijn voor uitval, beroep op Jeugdhulp, et cetera. Een ander onderdeel binnen die aanpak is het opzetten van een regietafel, waarbij je eigenlijk afdwingbare afspraken probeert te maken over de integrale ondersteuning aan leerlingen, aan jeugdigen bij wie die schooluitval eigenlijk al intensief en langdurig is. En naast het onderwijs spelen daar natuurlijk ook leerplicht en wederom Dordrecht Sociaal een belangrijke rol. En tot slot, binnen die aanpak richten zij zich ook op het onderzoek naar meer passende voorzieningen voor thuiszittende leerlingen. Dan kan u bijvoorbeeld denken aan veel meer time-in voorzieningen binnen bijvoorbeeld het voortgezet onderwijs, waarbij je er eigenlijk voor zorgt dat kinderen juist binnen die klas of binnen die school blijven in plaats van dat zij thuis komen te zitten. Dat is waar het Samenwerkingsverband een belangrijke rol in heeft. Ik verwijs daarbij ook nog even naar een raadsinformatiebrief van afgelopen november over thuiszitters. Daar staan nog meer details in over die aanpak, mocht u dat willen teruglezen.

Tot slot licht ik de toegang rondom de cliëntondersteuning er nog uit. Ook een belangrijk onderdeel van die integrale toegang binnen het sociaal domein. Als gemeente zijn we verplicht vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning cliëntondersteuning aan te bieden aan inwoners die dat nodig hebben. Die richt zich nu met name op echt de kwetsbare inwoners die de weg naar zorg, via bijvoorbeeld Dordrecht Sociaal, Sociale Dienst, niet goed weten te vinden of niet op eigen kracht. Dan kunt u ook bijvoorbeeld denken aan inwoners met een licht verstandelijke beperking. Dat is vaak toch de groep die daar heel erg aanklopt. Belangrijk onderdeel van de integrale toegang binnen het sociaal domein. MEE Plus voert dat hier in Dordrecht uit en werkt daarvoor samen met het Ouderplatform, zodat eigenlijk op die manier ook de kennis zowel van de Wmo, Wlz, Jeugdhulp, passend onderwijs, maar ook ervaringsdeskundigheid bij elkaar komt. Daarmee voorkomen we eigenlijk dat problemen van inwoners verergeren en het versterkt, hopen we, ook de zelfredzaamheid van onze inwoners. Ik denk dat ik hem hierbij laat. Zijn er nog vragen?

De voorzitter: Vragen? De heer Burakçin.

De heer Burakçin: Dank u wel, voorzitter. Ik had een vraagje. Als ik het zo lees en hoor, dan krijgt het Sociaal Wijkteam volgens mij aardig wat werk op hun dak. We weten natuurlijk dat het Sociaal Wijkteam het toch behoorlijk druk heeft met allerlei taken die ze is al hebben, wat leidt tot wachtlijsten. Mogen we aannemen dat dan de capaciteit van het Sociaal Wijkteam ook behoorlijk verhoogd wordt?

De voorzitter: Mevrouw Van Benschop.

Mevrouw Van Benschop: Nee, dat kun je niet aannemen, omdat daar hebben we nu geen voorstel voor liggen om dat ook te doen. Ik denk dat het voor een deel klopt, dat het wijkteam er inderdaad meer taken bij krijgt. Maar het is wel een verschuiving die op meerdere plekken moet plaatsvinden. Het kan natuurlijk niet zo zijn dat er alleen maar taken bij het wijkteam bijkomen. De hele reden voor de integrale opdracht aan Dordrecht Sociaal was om juist het wijkteam samen te laten werken met Buurtwerk en de jeugdteams, omdat niet alles opgepakt moest worden door het Sociaal Wijkteam. Er vindt eigenlijk een verschuiving plaats van waarbij taken die voorheen en misschien soms nog wel te veel vanuit alle goede overwegingen opgepakt worden vanuit het Sociaal Wijkteam meer opgepakt kunnen worden vanuit het Buurtwerk. En waarbij er weer ruimte ontstaat voor het Sociaal Wijkteam om andersoortige laagdrempelige zorgvragen op te pakken. Het is meer een schuif die gaat, dan dat er echt extra taken bijkomen en er niks afgaat. Dat is overigens iets wat je overal ziet gebeuren op dit moment. We hebben het net heel kort gehad over het Integraal Zorgakkoord. Dat is zo'n zelfde exercitie eigenlijk. Vandaag heeft het college een RIB vastgesteld. Die ontvangt u binnenkort. Maar je ziet dat er steeds een beweging plaatsvindt van de meest zware zorg naar iets lichtere zorg, die dan weer iets moet loslaten om het naar nog lichtere zorg terug te brengen. En daar moet begeleiding op zitten. Dat kun je niet van de een op de andere dag doen. Daar werken we goed samen met Dordrecht Sociaal. Maar dat vraagt ook soms iets van middelen. Dit is wel een van de onderwerpen die onder andere ook in dat Integraal Zorgakkoord terugkomt.

De heer Burakçin: Mag ik nog een kleine vervolgvraag?

De voorzitter: Zeker.

De heer Burakçin: Je kan erop wachten dat dan mogelijk de wachtlijsten nog groter gaan worden. Ik neem aan dat dat ook gemonitord wordt en daarop geanticipeerd wordt. Dat mag ik wel aannemen, toch?

Mevrouw Van Benschop: Zeker. Als we zien dat er effecten zijn waarbij mensen ineens heel lang op laagdrempelige hulp moeten wachten, dan schiet het zijn doel voorbij. Dat monitoren we zeker.

De voorzitter: De heer Schalken.

De heer Schalken-den Hartog: Dank u wel. Misschien in aansluiting op wat de heer Burakçin aangaf. Ik had ook een puntje met betrekking tot het wachtlijstenbeleid. Want de meest kwetsbaren moeten bovenaan de wachtlijst komen te staan. Dat wordt als een van de belangrijkste instrumenten ook ingezet. Maar toch zie je in de monitoring van dit plan het wachtlijstenbeleid niet terugkomen. Is dat niet iets wat in ieder geval toegevoegd moet worden, omdat dat juist zo belangrijk wordt gezien? En ik had hierna nog een vraag, maar deze kwam eigenlijk in aansluiting op de heer Burakçin.

Mevrouw Van Benschop: Voor jeugd kan ik er geen antwoord op geven. Dat kan misschien iemand anders. En anders blijven we die vraag nog heel even schuldig. Maar als het gaat over onder andere de Wmo, dan hebben we wachtlijstbeheer bij de Sociale Dienst, omdat daar ook de indicaties worden afgegeven. En uiteraard wordt er ambtelijk vanuit de gemeente Dordrecht gesproken met de Sociale Dienst wat wij dan acceptabel vinden en hoe wij dat voor ons zien. Maar dat is wel iets wat regionaal bij de GR Sociaal wordt ingezet. Wij hebben zelf geen wachtlijstbeheer.

De heer Schalken-den Hartog: Dat snap ik. Maar omdat het ook in de stukken over monitoring gaat en dat juist op dat wachtlijstbeleid niet terugkomt qua monitoring. Of ik heb eroverheen gelezen.

Mevrouw Van Benschop: Qua monitoring. Dan begreep ik de vraag niet goed. Wat mij betreft kunnen we dat in de RIB, die we in Q4 verzenden, sowieso nog opnemen. We hebben natuurlijk wel reguliere momenten, waarin we ook rapportages sturen over hoe het staat met zorgaanvragen, indicaties en dergelijke. We zorgen in ieder geval dat u die informatie krijgt. Maar nogmaals, die komt niet via deze uitvoeringsprogramma's.

De heer Schalken-den Hartog: Dank u wel. Mag ik gelijk mijn volgende vraag nog stellen, voorzitter?

De voorzitter: Korte vraag nog, want we gaan zo meteen naar een afronding toe. En ik zie nog één, twee, drie vragen.

De heer Schalken-den Hartog: Het is een vraag naar aanleiding ook van de bijdrage die we zojuist hadden over de specialistische zorg. Er werd aangegeven, we gaan de Jeugdhulp anders inkopen. En we hebben net de bijdrage van mevrouw Rietstap gehoord. En we hebben het daarbij ook gehad over keuzevrijheid. En ik ben eigenlijk benieuwd naar de consequenties met betrekking tot de keuzevrijheid op dat anders inkopen.

De voorzitter: Mevrouw Van Benschop.

Mevrouw Van Benschop: Daar kan ik alleen maar een technisch antwoord op geven. Als je minder aanbieders hebt, dan heb je natuurlijk ook minder keuze bij welke aanbieder je uiteindelijk je zorg inkoopt. Maar ik kijk even naar de heer Van der Linden, want die is in de zaal. Die gooi ik nu even zo voor de bus. Die kan wellicht hier hartstikke goed antwoord op.

De voorzitter: Het is mooi te zien hoe zo het college toch samenwerkt.

De heer Van der Linden: Met één mond spreekt ook.

De voorzitter: Graag met twee monden, maar wel wat eruit komt.

De heer Schalken-den Hartog: Ik vind het fantastisch, voorzitter, maar graag inderdaad een antwoord.

De voorzitter: Gaat uw gang.

De heer Van der Linden: Dit is natuurlijk een van de discussies die we eigenlijk al een aantal jaren voeren. Het doel is niet om het onmogelijk te maken dat je ergens zorg krijgt waar je het echt nodig hebt, enzovoorts. Maar we zien een aantal hele grote problemen in de jeugdzorg. En die gaan we niet allemaal uitspelen vanavond. Maar een van de problemen is dat heel veel aanbieders ook zorgt voor heel veel afstemmingsbehoefte, heel veel administratieve last, heel veel heen en weer verkeer, allemaal uren die je nuttiger zou willen besteden. Wat we ook zien, is dat maatwerk heel belangrijk blijft, maar niet elke vraag moet met maatwerk opgelost worden. Wat ik ook heb gehoord in de bijdragen, en ik heb net niet geapplaudisseerd, maar dat is wel wat ik ook vind, we moeten ook leren in jeugdzorglandschap dat niet elke vraag hulp nodig heeft in het formele kader. Voordat je daar bent, voordat je bij jeugdhulp bent, heb je al heel veel andere dingen kunnen doen of kunnen afwegen. En als je daar allemaal niet bij terechtkomt, als sport niet helpt en scouting niet en een klein beetje thuisondersteuning niet en school niet, want daar zit ook heel veel hulp natuurlijk, dan kom je misschien bij Jeugdhulp terecht. En die moeten wel er zijn. En ik ben me helemaal bewust dat juist de zware vragen of complexe vragen, dat je daar ook hele specifieke aanbieders voor nodig hebt. En daar zorgen we ook voor.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van der Linden. De heer Dam Timmers.

De heer Van Dam Timmers: Daar staat wel nog Van voor natuurlijk, voorzitter.

De voorzitter: Van Dam.

De heer Van Dam Timmers: Maar het komt goed. Ik heb ook een vraag over dat laatste, over het scherper inkopen bij jeugdhulpaanbieders. Ik ben wel benieuwd, dan moeten er natuurlijk een heleboel jeugdhulpaanbieders sneuvelen in onze regio. En dan ben ik benieuwd, welke zijn dat? En vooral, hou je dan de grote beursgenoteerde internationale bedrijven over hier lokaal? Dat is een vraag.

De voorzitter: Helder.

De heer Van Dam Timmers: Ik heb een tweede vraag. Dan zijn we snel klaar. En ik zie ook een voorkeur om de eigenlijk wettelijke toegang tot Jeugdhulp via de Jeugdwet via de huisartsen te beperken. Mijn vraag is, in hoeverre is dat eigenlijk wel wettelijk toegestaan?

De heer Van der Linden: Dat zijn twee hele goede vragen. De afgelopen jaren hebben we gezien dat er meer jeugdhulpaanbieders kwamen. Meer. En het lijkt wel alsof het woord meer altijd toch opduikt. Meer jeugdhulpaanbieders, meer kinderen in zorg, meer wachtlijsten, enzovoorts. Dat is voor een deel ook aan een wetswijziging te danken, toen we het woonplaatsbeginsel kregen, waardoor heel veel kinderen in zorg opeens op onze rekening kwamen. Daar horen ook aanbieders bij. Het is niet zo ... Ik kan nog niet zeggen wie er afvalt en wie niet. Dat weten we nog niet, want zover zijn we nog niet. Het is ook niet per se een afvalrace of zo. We zorgen voor een adequaat aanbod wat alles dekt en waar ook keuzevrijheid in zit. Maar we zien wel de noodzaak om dat niet laten groeien en het liefst een beetje in te dikken. Wat ik niet zou willen, is dat we alle jeugdzorg bij, u noemt het woord, een paar beursgenoteerde bedrijven onderbrengen en daarmee op inhoudelijke basis ook een soort kaalslag teweegbrengen. Wat ik wel merk, is dat het helpt om veel van de ... En ik doe even zo, want elk kind is uniek, elke vraag is uniek. Maar er zitten wel heel veel dezelfde soort van vragen bij. Dan helpt het soms wel als je grote aanbieders hebt waarmee je ook wel zeker weet dat je veel dingen kan afspreken. Tegelijk heb ik ook met die aanbieders de gesprekken soms. En één heb ik al eerder genoemd. Een aanbieder zei, natuurlijk, drie jaar terug zou ik gezegd hebben, stuur vooral meer geld. En nu zou ik meteen, als je dat geld over de tafel zou schuiven, het terugschuiven, want ik heb geen mensen meer. En dat is een fundamentele uitspraak. Als je constateert dat die hele sector mensen tekortkomt, dan kun je nog zoveel geld ter beschikking stellen of niet ... Het wordt niet, want het geld heeft ook een grens. Maar dan moet je eigenlijk zorgen dat die handen die er zijn en die mensen die er zijn juist die hulpvraag kunnen beetpakken waar echt Jeugdhulp nodig is. En niet al die tijd, ik doe alweer even zo, verspillen aan handelingen die eigenlijk niet nodig zijn. Daar moeten we veel scherper in zijn. Dat moet. Anders redden we het niet. Er was nog een vraag, geloof ik, of niet? De huisartsroute staat in de wet. En wij houden ons, dat mag ook van wethouders verwachten, aan de wet. Maar daar hoort wel een opmerking bij. Want, en dat heeft u ook in de afgelopen jaren af en toe wel RIB's over gekregen, we hebben gezien, en dat snap ik ook, bij een huisarts heb je natuurlijk best volle wachtkamers, die ook snel weer door moeten, enzovoorts.

Soms zie je tekenningen van zorg waarvan je ook je de vraag kan stellen, als je iets meer gesprekstijd nodig hebt, bijvoorbeeld bij een POH'er, en die heeft drie kwartier in plaats van tien minuten, dan kom je misschien niet met een beschikking naar buiten. Misschien. Als het nodig is wel natuurlijk, want zo werken we. Maar misschien in die gevallen kan ook, we noemen het dan even een algemene voorziening of een voorliggende voorziening, voetballen of iets anders helpen. En we hebben gezien, juist bij de inzet van die POH'ers dat je goede vragen ook goed kan bespreken, tot goede hulp kan komen. Ik hou het ontzettend kort, voorzitter. Dank u. Maar dat wordt dan niet formele Jeugdhulp. Dat wordt dan iets anders. En dat is ook, niet in de eerste plaats, maar ook financieel soms voordeliger. Wat fijn is.

De voorzitter: Dank u wel. Ik zei niet één, twee, drie van opschieten, maar ik heb één, twee, drie nog mensen die wat willen vragen. De heer De Heer.

De heer De Heer: Voorzitter, eigenlijk in aanvulling van wat er net is gezegd over huisartsen. En daar hebben we vorige keer bij een commissie over sturingsmogelijkheden Jeugdhulp open ook over gesproken. Toen hadden we het ook over huisartsen. Toen zeiden we, we hebben er eigenlijk niet zo heel veel invloed op of niet heel veel grip op de huisartsen. Maar er werd net wel een werkagenda genoemd. En daar ging ik even op aan. Zou daar iets van toelichting op kunnen worden gegeven?

De voorzitter: Wie?

De heer Haksteeg: Niet heel veel meer toelichting, maar meer dat we in contact zijn met de DrechtDokters. En dat we aan het kijken zijn van, welke onderdelen zouden op die agenda kunnen komen? Echt die samenwerking opzoeken met de koepel en met elkaar bekijken, wat zijn dan de onderwerpen waarop we die samenwerking kunnen intensiveren? Het is heel erg een proces antwoord, realiseer ik me, maar hij moet echt nog gevuld worden.

De voorzitter: Een korte verduidelijkende vraag.

De heer De Heer: Misschien een aanvullende vraag. Is dit iets wat al bestaat en wordt dat verder geïntensiveerd, of is dat echt iets nieuws wat nu wordt opgestart, dit overleg?

De heer Haksteeg: Ik kijk even naar de overkant, maar volgens mij is het echt een nieuwe agenda.

Mevrouw Van Oostrom-van der Meijden: Volgens mij, we zijn al wel al langer in gesprek. En de wethouder heeft ook gesprekken met de DrechtDokters en zo. Volgens mij ligt er al wel een werkagenda, maar niet per se op het onderdeel Jeugdhulp. Met de IZA, het Integraal Zorgakkoord, hebben we ook inderdaad wel overeenkomsten en gesprekken. En bijvoorbeeld het Leefstijloket, de GLI, de Gecombineerde Leefstijl Interventie. Er zijn al wel wat afspraken, maar op Jeugdhulp nog niet echt. En daar willen we echt afspraak over maken, omdat het vooral gaat over de samenwerking met huisartsen. Want zij mogen gewoon doorverwijzen. Wettelijk mogen ze dat. Het zou fijn zijn als we in de samenwerking wat kunnen bewerkstelligen.

De voorzitter: Mevrouw Schnabel.

Mevrouw Schnabel: Dank u wel. Mijn vraag hangt eigenlijk een beetje samen aan alle uitvoeringprogramma's en toch ... Ik zal ietsje dichterbij praten. En toch weet ik niet zeker of het precies hieronder valt. Maar deze integrale aanpak op suïcidepreventie is door de Tweede Kamer heen gekomen. En het is nu gemeente ... Of gemeenten die zijn daardoor verplicht om daar iets mee te doen, maar zij mogen daar wel zelf invulling aan geven. En ik ben benieuwd hoe dat hier invulling krijgt of hoe erover nagedacht wordt?

Mevrouw Van Oostrom-van der Meijden: Er komt een nota publieke gezondheid aan, een nieuwe nota. Volgens mij is die ... Is die al door het college? Ja. Die komt jullie kant op. En daar valt dit onder. Daar komt dit onderwerp ... En wat daar precies ook in staat over de suïcidepreventie weet ik niet, maar ik weet dat collega's daarmee bezig zijn, omdat het een nieuw wettelijk iets is.

De voorzitter: De heer Ayverdi.

De heer Ayverdi: Bedankt, voorzitter. Ik lees hier in een deel over kwetsbare inwoners dat in het beleid staat dat ook aandacht wordt besteed voor overbrugging tijdens het wachten, een waakvlamfunctie. Mijn vraag is dan, op welke manier wordt de waakvlamfunctie tijdens de wachttijden gemonitord en geëvalueerd?

De voorzitter: De waakvlamfunctie, wie mag ik daarvoor het woord ... Het is een heel klein waakvlammetje, geloof ik. Dan mevrouw Van Benschop, bent u daar nog?

Mevrouw Van Benschop: Nu wek ik wel heel erg de suggestie dat ik het antwoord heb.

De voorzitter: Misschien een denkrichting. Dat mag ook.

Mevrouw Van Benschop: Dat is altijd gevaarlijk. Ik ga daar later op terugkomen. Ik zit even na te denken. En er zijn wat meerdere kanten aan het verhaal. En voordat ik hier dingen zeg die niet kloppen, dat vind ik vervelend. Ik kom er even op terug.

De voorzitter: Dank u wel. Zijn er nog vragen? Ik kijk even heel snel rond. Heb ik geleerd van mevrouw Van Vugt. En die had hier normaal gezeten, maar die was ziek. Ik pak haar methode. Ik zie geen vragen meer. Dan nu de belangrijkste vraag vanavond, wilt u elkaar allemaal nog een keertje zien? En daar bedoel ik mee, wilt u nog meer informatie hebben, wilt u nog een beeldvormende sessie over dit onderwerp? Ik zie nee schudden. Dan kom ik op de volgende vraag. Is de second date, heet dat dan. Hebben we voldoende informatie om deze raadsinformatiebrief ter kennisname naar de gemeenteraad te sturen of wilt u nog een oordeelsvormende bespreking? De heer De Heer.

De heer De Heer: Voorzitter, wat ons betreft is dit echt voldoende. Het is heel veel informatie. Tegelijkertijd gaat het ook echt over ongelooflijk veel. Dank in ieder geval voor alle input. En tegelijkertijd is het onmogelijk om alles in een keer in je op te nemen. Maar goed, de kracht van herhaling zullen we dan maar zeggen.

En wat mij betreft, als we ook horen dat er in Q4 een nieuwe RIB komt met voortgang over dit hele proces, dan gaan we die tegen die tijd weer met veel interesse lezen en misschien ook wel weer agenderen voor een bespreking.

De voorzitter: Mevrouw Boom.

Mevrouw Boom-Vos: Wij waren een van de aanstichters voor deze beeldvormende sessie. En dat was niet omdat de uitvoeringsprogramma's ... Dat we het niet eens waren of onduidelijk waren. Maar wij vonden het zo belangrijk, en dat is ook wel te zien, dat we het graag gewoon even wilden bespreken, want het is gewoon belangrijk voor de hele samenleving in Dordt. Maar wij zijn heel erg blij met de uitvoeringsprogramma's n kunnen ook gewoon met het voorstel instemmen om het gelijk ter kennisnamen door te sturen.

De voorzitter: Dan kijk ik even rond. Ik zie geknik overal. De heer Van Dam Timmers wil dat nog even bevestigen.

De heer Van Dam Timmers: Nee, dank, voorzitter, dat is niet het geval. Wij hebben technische vragen nog aanvullend gesteld, ook rondom bijvoorbeeld het voornemen om de huisartsen wat meer op de achtergrond te zetten. Ik wacht die zelf even nog in ieder geval af, voordat we verder bedenken of we hier nog iets anders mee gaan doen.

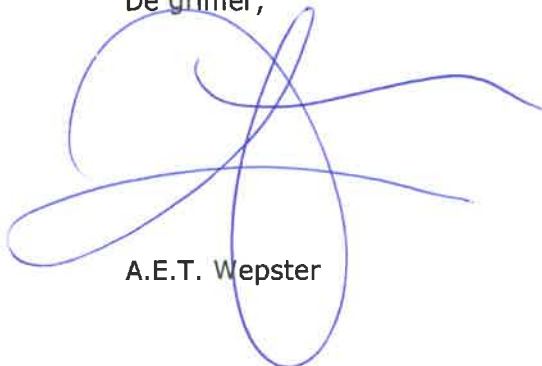
De voorzitter: Maar de meerderheid van de commissie zie ik knikken dat dit ter kennisname naar de raad gaat. En mocht u er iets anders mee willen doen, dan zijn er instrumenten voor om dat aan te gaan.

Mevrouw Van Benschop: Voorzitter, even voor de check toch. Ik hoor technische vragen zijn gesteld, maar die zijn ons niet bekend. Ik weet niet wanneer die vragen gesteld zijn, maar anders verzoek ik u om ze nog een keertje toe te sturen.

De voorzitter: Een lange zit. Dank u allen. En zeker ook de mensen die allemaal ingesproken hebben. Zeer uitvoerig. En dank u wel. En voor nu wel thuis, morgen gezond weer op. En neemt u alstublieft uw glaswerk en dergelijke mee naar de counter.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 11 maart 2025.

De griffier,

A.E.T. Wepster

De voorzitter,

P.A.C.M. van der Velden